

Tibetan Buddhist Resource Center

Text Scan Input Form - Title Page

Work:	W1KG14782	ImageGroup:	I1KG23972
LCCN:	n/a	ISBN:	n/a

Title:	སྐད་གསུམ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པའི་ཚིག་མཛོད་ཆེན་མོ། skad gsum yongs su rdzogs pa'i tshig mdzod chen mo/
Author:	རག་ཏུ་བེར་ raghu vira
Descriptor:	some type set print and most of them are hand written notes
Original Publication:	n/a;n/a
Place:	[new delhi]
Publisher:	[dr. lokesh chandra]
Date:	[n.d.]
Volume:	110
Total Volumes:	139
TBRC Pages:	2
Introductory Pages:	n/a
Text Pages:	n/a
Scanning Information:	Scanned at M/S Satluj Infotech Images, E-45, Sector 27 Noida, District Gautam Buddha Nagar, U.P. 201301 via New Delhi, IN for the Tibetan Buddhist Resource Center, 150 17th st., New York, NY 10011, U.S.A 2006. Comments: 6/2016

VOL. 110

SAPINDUS
TO
SEAROVING

Sapindus detergens n फेनिलः L, फेनिला Car

- रिष्टः रिष्टकः L - वासिकम्^{धियः} L - वेणीरः L,

अरिष्ट .

the fruit of Sapindus detergens फेनिलम् L the

Phenila tree (S. detergens) रुमः L.

Sapindus detergens roxb (the fruits of which are

used in washing)

आरिषः

Yājñ 1.186.

the soap-berry plant (Sapindus saponaria)

शुणः

L, = आरिष .

sapless adj अरस f(आ) NṛisUp, नीरस

f(आ) Hariv, Kāv, etc, निरस ऋषि अपास्त, असार

Mn 8.203, Suśr, etc, निःसार f(आ) Hariv, Var, Kāv,

Pur, सारवर्जित W - अपक्रान्तमेध ŚBr, उत्क्रान्तमेध

ŚBr 7.5.2.37 - पिण्डिर L.

the becoming sapless (said of the earth) निरसीभावः

Car the eating of s. food अरसाङ्गः Kauś, अरसाङ्गिण

Kauś.

to become sapless विरसीभू विरसीभवति Jātakam.

saplessness n असारता Yājñ 2.50, Ragh 8.50.

sapphire n इन्द्रनीलः Ragh, Megh, Śis, BhP ,

नीलमणि m Dhūrtan ७ नीलः L , नीलः (with मणि)

(लकः)

R 3.58.26 , नीलाश्मन् m Śis , नीलोपलः Śis , सुनीलः

महानीलोपलः

लः

~~सुनीलकः~~

R , महानीलोपलः Kāv, Var, etc, नीलरत्नम्

नीलरत्नकम् Git, L ७ शितिरत्नम् Śis , असितरत्नम् Kir

शानिप्रियम् L , अश्मसारः L , लृणंग्राहिन् m L - मसारः

MBh, Hariv, मसारक L , सौरिरत्नम् L.

consisting of sapphires

नीलमय mf(इ)n Heat

consisting of sapphire महानीलमय mf n Kathās made of

s. पेन्द्रनील mf (इ) n Kuv , महानीलमय mf n Kathās.

sappy adj ऊजस्वत् RV, AV, ŚBr, AitBr, etc ,

ऊजव्य RV 5,41.20 — इष RV.

to be sappy इषय Nom इषयाति इषयते .

the fabulous animal Śarabha (with 8 legs) चतुर्भुजश्च

m Gal the fabulous animal Ś. दिग्दारात् m L.

lying in a hallow place covered with Śara grass शर-

कुण्डशाय mfn R.

the Sarala tree वातरायणः

the resin of the

Sarala tree itself इति करः L.

a kind of reed (Saccharum sara roxb) अगुयः •

made by Sarasvatī सरस्वतीकृत mfn VS , सरस्वतीकृत

mfn Cat.

(a measure) containing five Śarāvas पञ्च शराव

mfn Jaim.

sarcasm n सोलुण्डः W, सोलुण्डनाम् I, सोलुण्डः

सोलुण्डनाम् Ratnāv, Kād - वाक्संतक्षणाणि - प्रहसनम्

मृषावाच
 * व्यञ्जनम् W - मृषावाचनम् f, Kāv, मृषावादः

MBh.

sarcastic adj सोकुण्ड Sāh, सोपहास Sāh

— अनमन MBh.

sarcastic language न्यङ्कः Nār s. laughter

सोत्प्रास हसितम् MW s. speech. कटुभाषिता

Prasannar.

said sarcastically अवशिष्ट mf L.

Sarcastema viminalis n इन्द्रकान्त L - गुलमवल्ली

L .

the plant Sarcastema viminalis इन्द्रकान्त L.

Sārikā n सूका L.

the bird Sārikā चित्रनेत्रा L, चित्रपादा L,

इलाका L.

Sarsaparilla n शर्करासक्तम्^W.

sat down समुपविष्ट mfn MBh, Pañcat, etc s.

upon (as a seat) निषण्ण mfn R s. upon together

(as a seat) समध्यासित mfn Ragh easy to sit सुषट्

mf (आ) n AV, TS good to s. upon सुशीम mfn ŚBr,

ŚaṅkhBr made to s. down समुपवेशित mfn W, सादित

mfn BāP, निषादित mfn Mālatīm.

having sat ~~down~~ down उपविश्य ind p caused to sit

down उपवेशित mfn sitting down उपविश्य ind p,

न्यायत न्यायनिषत्त xx s. on न्यायत

न्यायनिषत्त.

born under the Nakshatra Śatabhishaj

शातभिष

शातभिषज mf(इ)n Pāṇ 4.2.7, Vārtt 1, Pat.

based upon the Śatapatha-brāhmaṇa

शातपथ mf(इ)

n Kāś, Śaṅk

belonging to the Ś. brāhmaṇa

शातपथ mf

(इ)n Kāś, Śaṅk

relating to the Ś- brāhmaṇa शातपथ

mf(इ)n Kāś, Śaṅk.

satestatevb पृ cl 9 (Dhātup 31.19) पृणाति RV, cl 6(पृण Dhātup 28.40) पृणाति RV, cl 3 (Dhātup25.4) पिपाति RV (also Ā) RV, AV, प्रतिपृ causप्रतिपूरयति MBh, पृच cl 9 (Dhātup 29.25) पृणक्ति~~for~~ पृडे (or cl 2 पृते Dhātup 24.20, cl 1पृच्यति AV, cl 3 P, RV) RV, MBh, प्राव प्राणाति

RV, VS, AV.

to be stated पृ pass पूयते (ep. also पूयति)

RV, VS, SBr, MBh, etc.

~~sk~~ satellite n *ЯЗЯ:* (ifc f 3H) MBh

~~the x and y~~

the only Satī or faithful wife एकसती f

Naigh.

satiate vb संतप caus संतपयति ŚBr,

MBh, etc, प्रतप caus प्रतपयति Pañcat, Suśr, अभि, तप

caus अभितपयति, तप cl 1 तपति caus

तपयति rarely तपयते RV, etc, प्रतिपृ

caus प्रातिपूरयति MBh → धि धिन्व cl 5 धिनोति Br

— पृच cl 7 (Dhātup 29.25) पृणक्ति पृक्ते (or cl

2 पृक्ते Dhātup 24.20, cl 1 पृच्यति AV, cl 3 P

RV) RV, MBh , आपृच P RV 1.84.1, TBr , विपृच

विपृणक्ति RV 4.24.5.

to satiate completely परितृप् caus परितपयति

MBh, R to s. one's self आपृ आप्रिणते RV,

आपृच Ā RV 1.129.7 to s. one's self with सतृप्

संतृप्योति संतृप्याति (gen) RV, MBh to s. with

सम्पृच् सम्पृणक्ति, सम्पृङ्क्ते (instr) RV, AV,

TBr.

to become satiated तृप् cl 4 तृप्यति (AV, TS)

etc) cl 5 तृप्योति (Dhātup & g शुभ्नादि) cl 6 तृपति

(Dhātup) RV, etc , तृप् cl 1 Ā VS, AV 6 , प्रपृ

pass प्रपृयति MBh, Kāv, etc to become s. with

वितृप्य वितृप्याति (loc) BhP to be s.

आ॥यु॥ pass आ॥यु॥सति RV, ŚBr, BhP, MBh, Kathās,

etc , आ॥ति॥तृ॥ , चक् cl 1 चकति, चकते

Dhātup 4.19.

to wish to satiate तृ॥ caus desid ŚāṅkhGr

1.2.7, Gobh 1.9.2.

not becoming satiate अतृप्त mfn Kathās to

s. अत्याशित mfn MaitrS.

satiated adj संतर्पित Dhūrtas , तृप्त AV,

ŚBr, etc, अभितृप्त , वितृप्त R २ आशित RV,

KātyŚr, HirGr, R, etc — आध्राण L .

never satiated in one's desire अप्रतिलब्धकाम

perfectly s. अतिसूहित ĀpŚr s. up to the throat

आकण्डतृप्त MBh 3.15551 s. with वितृप्तक (gen)

MBh (in अवितृप्तक) , प्रसानतृप्त MBh thoroughly s.

सुहित f(आ) AV, etc well s. सुतर्पित MBh,

R , स्वाशीत RV, R.

to be satiated संतर्प्य MBh.

satiating adj संतपेक Bhpr, संतपेज Kāv,

सु Suśr , तपेक ifc BhP 7.15.10, Sch, तपेज

f(इ) Suśr , प्रपूरण f(इ) Cat - आशीतंभव Pāṇ

3.2.45 - इरावत .

well satiating सुतपेयत Hariv.

~~*****~~

satiating n (the act of) संतपणम् R, तपणम्

PārGr̥ 3.3.11, Mn 3..70, Yājñ 1.46, MBh 13, etc, आपूरणम्,

आप्पामनम्, प्रणमनम् R.

(satiating i.e.) filling the eyes (with oil) तपणम्

Suśr.

satiation n पृष्ट f (nom wanting) RV .

(prob.) to the satiation of all विष्वात्मन्याम इ

ind RV.

satiety n परिपूर्णा परिपूर्णत्वम् L, पूर्ति f

MW, तृप्ताता Kathās 62, तृप्तिम् MBh 14.673

— आभोगः L - आशितंभवम् आशितंभवः L, आशितिम् मन्

TS 7.1.17.1 - वितृष्णा Bhp, वितृष्णाता वितृष्णात्वम्

Kāv — आप्तायनम् श्रुधाशानि f Bhartṛ 2.23 - अश्रुध

f VS — सौहित्यम् SāṅkhŚr, MBh, etc, सुहितम् TS —

कामगुणः — उद्विग्नता L ← आध्यात्म L. TS

excessive satiety, e.g. being spoiled, stuffed with

food, etc आति सौहित्यम् Mn 4.62 so as to exhibit s.

तृप्तम् ind AitBr 1.25.15 too great s. आति तृप्ति

f. to s. आतृप्ति ind Bālar.

satire n विद्रुषणम् W, विद्रुषणम् mfn Sāy

-(in rhet) प्रहसनम् .

satire in song अवगीतम् L.

satirical adj प्रहासिन् AV.

satisfaction n I संतोषः (ifc f आ) MaitrUp.

MBh, etc, तुष्टि f Mn, MBh, etc, तोषः MBh,

etc, परितोषणम् BnP, प्रतुष्टि f Pañcat, तृप्तता

69, तुष्टि f RV 8.82.6 & 9.113.10, AV, etc, तृप्तियोगः

Śis 2.31, परिपूर्णता, परिपूर्णत्वम् L पर्याप्तता

MW, पूर्ति f MW, पारणम् Ragh, Bālar, क्षुधाशान्ति

f Bhartr̥ 2.23, प्रीति f (with loc or ifc) Gr̥Śrs,

etc, आप्यायनम् .

II आवनम् L, =(तपेण) उदन्तिका L—

वनम् n RV, VS 8.7 — जुष्टि f RV 1.10.12,

7.33.4, 10.114.1, AV, TS 1, ŚāṅkhŚr, Lāṭy, जोषः RV

1.120.1 — धृति f MBh, Kāv, etc — नान्दो RV,

MBh प्रायश्चित्तम् ŚBr, GrŚrS, Mn, MBh (5.1086 as m) etc,

प्रायश्चित्तम् ~~MBh~~ Pāṇ 6.1.157, Sch राधनम् (only L)

रेखा L, आभोग () संशमः ŚBr,

Bhatt सप्रियम् R सुम्नम् RV, रपोमनसम् RV, AV

सौहित्यम् ŚāṅkhŚr, MBh, etc — स्वास्थ्यम् MBh, Kāv,

etc — हार्गः (?) L — हृषिः mf L.

according to one's satisfaction यथाजोषम् ind

MBh , जोषः RV causing s. जुष्टेकर mf n Mn 11.

234, जुष्टिजनन mf n जुष्टिद mf n complete s.

परितृप्ते f Up , परितृष्टि f Tattvas, परितोषः

(ifc f आ) , संतुष्टि f MBh, BhP , सम्प्रीति f

MBh, Kāv, etc , निवृति f MBh, Kāv, etc , सर्वभावः

(ifc f आ) Bālar finding s. in लृप्तिमत mfn (loc)

ChUp 7.10.2, Rudray 2.1.4 a gift to one's s. कामदानम्

Heat 1.14.7 giving s. लृप्तिकर mfn Suśr 46.9.7,

लृप्तिवद्भव mfn लृप्तिद ~~mf~~ mfn , प्रनुष्टिद mfn

रेचन ^{इ, आ} mf(~~आ~~)n Bhatt, BhP not finding s. अनिवृत्त्य

ind p BhP possessing s. सपरितोष mfn Kāv, Kathā

Kathās s. of mind मनस्सुष्टि f MW, ~~xxxxx~~

सौमनस्यम् Ragh, Suśr, Kathās s. personified as

a daughter of Daksha and wife of Dharma

धृति

f

MBh, Hariv, Pur

s. personified as a Śakti

धृति

f

Heat, etc

to s.

आत्मा

ind

Bālar.

to find satisfaction

धृतिम् कृ

Ratn 4.4

to

give s. to

अपहृ

Ā

ŚBr, TBr..

to one's satisfaction

लृप्

ind

RV 2 f 10.

satisfactory adj संतोषक MW, ^{परितोषक}

f(इ) w, परितोष .

satisfied adj I लुप्त MBh, etc, संतोषित

Bhartr, Rājat, जोषित MBh, R, BhP, Śak 7.1, Kathās,

लुप्तिमत् Hariv 3.86.16, Nīl, संतोषवत् Pañcat,

संतोषिन् Yājñ, Śāntiś, ŚārṅgP, परितोषवत् Kathās,

परितोषित Hariv, R, Kathās — तर्पित MBh 5, R 1.

53 (सुतर्पित) संतर्पित Dhūrtas, वितृप्त R,

तृप्तिमत् ChUp 7.10.2, Rudray 2.1.4, निवृत Mn,

MBh, Kāv, etc — कृतार्थ f(आ) MuṇḍUp, ŚvetUp,

MBh, etc, कृतिन् Śak, Ragh, Vikr, etc, चरितार्थित

Sarvad, Introd 2, अवसितकार्य Vikr, अवसितार्थ Daś —

पूर्णभिलाष MW, पूर्ण R, पूर्णकाम Mcar

लेब्धकाम f(आ) Kāraṇḍ, आप्तकाम, कृतकाम

f(आ) ~~XX~~ R, सकाम f(आ) MBh, Kāv, etc —

आधायित् (one having one's heart), प्रतिपूर्णिमानस

प्रतिपूरित

Hariv, प्रतिपूर्ण BhP, प्रतिपूर्णि ChUp, MBh, etc

प्रीति प्रीतिमत् MBh, Kāv, MārkaP, सम्प्रीतिमत्

MBh, प्रीण w — निस्तृष् Kād, प्रसन्न, सन्न

सन्नि सन्नीकृत Kathās, प्रसन्त RV 5.80.1.

II अभिरत चनासित AitBr 1.6.8, Sāy

(Āp) — चनोधा VS 8.7 — धित MW, धृतिमत्

MBh, Ragh निरत Mn, Var, MBh, Kāv, etc प्रतीत

AitBr, MBh, etc

रोड

L

शित

RV 8.23.13

संसिद्ध

R

सुमनस्

RV, etc.

not satisfied

अतृप

RV 4.5.14

always s.

नित्यप्रमुदित

MBh

completely s.

परितुष्ट

Mn, MBh

etc , परितुष्टार्थ Kathās, परितृप्त Śamk , सम्प्रोक्त

MBh, (one who wants nothing) समग्र

f(भा) MBh,

R easily s. सुतुष्ट

Kāv , यदृच्छालाभसंतुष्ट Bhag,

सूपचार

MBh

eating till s.

प्रकामभुज्

Ragh,

fully s. सम्परीतोषित MW , सम्परीपूर्ण R having

a completely s. mind सिद्धमानस R (a cow) having

an easily s. calf संतुष्टजनकवती Heat highly s.

परमसंतुष्ट R perfectly s. with ~~xxxx~~ or through

one's own acts स्वपूर्ण BhP quite s. संतुष्ट

MBh, Kāv, etc s. after eating भुक्त्वासुहित g

मयूरव्यंसकादे s. in mind परिपूर्णमानस R ,

चित्तप्रशम W , अलम्भनस् BhP s. with तोषित

ifc MBh 13, Hariv , तृप्त (gen, instr, or in

comp) AV, ŚBr, etc , प्रीत RV, etc , कृतकृत्य

(loc R 7.59.3) AitUp, Mn, MBh, etc s. with everything

विश्वतृप्त Pañcar s. with gleaning शिलशने MBh

s. with little अल्पाकाङ्क्षे s. with obtaining what

comes spontaneously यद्वृच्छालाग्नसन्नुष्ट Bhag self -s.

निजलाभ-पूर्ण MW thoroughly s. सम्प्रीणीत MārKP,

(esp. with food and drink) सुहित f(आ) AV, etc

well s. ससंलुष्ट MBh , सुलार्पित MBh, R easy

to be s. सुसंलुष्ट MBh.

to be satisfied संलुष्ट्य Śamk, Sarvad,

संलुष्ट्यम् (impers) ., लर्पणीय KathUp 1.27,

लर्पयितव्य Kāth 32 , ~~पूर्व~~ पूर्य Br, MBh ,

पूरयितव्य Nir 7.23 , आप्याद्य MBh , प्रशद्य

RV 5.39.3 , प्रवार्य MBh 5.149 not to be s. अपूर

BhP difficult to be s. दुस्तोष MBh, BhP , दुष्पूर

MBh, etc , दुशपूर

BhP 7.6.8

easy to be s.

सुतोष

R,

सुतोषण

Hariv.

having satisfied उपतोष्य

ind P.

satisfying उपतोष्य

ind p AśvGr 1.6.

one who satisfies पूरायितु mfn Kāv the

friend of (i.e. one who ~~makia~~ s.) wishes मनोरथबन्धु

m Mālatīm 1.34.

'satisfying memory's offspring' (a turtle, tortoise)

स्मरणापत्यतपिक L s. men वर्षाणिप्रा RV.

satisfy vb I तुष् cl 4 तुष्यति (metrically

also

~~also~~

तुष्यते

) ŚāṅkhŚr 1.4198, ~~for metrically~~

caus लोषयति (or metrically लोषयते) RV 10.27.16,

MBh, etc परिलोषम् नी P Ā Pañc लृप् cl 1

लर्पति caus लर्पयति rarely लर्पयते RV, etc

लृप् cl लृथ्यति (RV, TS, etc) cl 5 लृथ्योति

(Dhātup & g क्षुभ्नादि) cl 6 लृपति (Dhātup)

Bhatt 1 f आलृप् caus RV 1.17.3 प्रलृप् caus

प्रतपेयति

Pañcat, Suśr

लृप्तीकृ

Naish 8

(as a wish) पृ

cl 9 (Dhātup 31.19) पृणाति RV, cl 6 (V पृण् Dhātup

28.40) पृणाति RV, cl 3 (Dhātup 25.4) पिपति RV

प्रतिपृ

(also Ā) BhP

~~प्रतिपृ~~

caus प्रतिपूरयति MBh आप्री

(आप्रीणाति AitBr 2.4) RV, TS, ŚBr कृतार्थय Nom कृतार्थ

यति Mālatīm, Kād, Śis, Naish, Vidh कृतार्थीकृ

Kathās 74.125 चरितार्थय Nom चरितार्थयति Naish 9.49 निर्वृत् caus निर्वर्तयति BhP राध् caus राधयति

TS, TBr संराध् caus संराधयति Bhp प्ररुध्

caus अर्धयति AV 7.80.4, Nir आर्ध P.

II अभिधि Kāth, PBr (chiefly Ved) अव्

cl 1 अवति का Intens RV 10.29.1 चन्

RV 8.74.11 धि, धिन्व् cl 5 धिनोति Br प्राव्

प्रावति RV, VS, AV मद् caus मादयति, मदयति

मदयते, मादयते (Dhātup 33.31.19.54) RV,

etc (a wish) संवृत् caus संवर्तयति R संवृध्

संवर्धते (rarely P) R संज्ञा caus संज्ञापयति

संज्ञापयते MBh, Kālid समुपाकृ , समुपाकरोति ^{समुपाकुरुते}

MBh.

III सह cl 4 सहाति Dhātup 26.20 सुह

cl 4 सुहाति Dhātup 26.21 .

to satisfy any one's wish आपृ आपिपति

आप्रिणाति आप्रिणाति RV to s. any one with निखदय

निखदयते (acc) (acc or instr) TS, Br to s. any

one with respect to निरवदय् निरवदयते (abl) TS,

Br to s. completely परिलुष caus परितोषयति MBh,

Kāv, etc , समारिलुष caus समारितोषयति MW ,

परिलुप् aus परितर्पयति MBh, R to s. one's self

लृप् cl 4 लृष्यति (AV, TS, etc) cl 5 लृष्योति

(Dhātup & g क्षुभ्नादि) cl 6 लृपति (Dhātup) RV,

etc , आपृ आप्रिणते RV to s. the

claims of अपभञ् P (acc) KātyŚr to s. with

अवदो अवदति

(instr) RV 2.33.5 , निरवदति

निरवदति, निरवदति

(double ~~xxx~~ acc) TS ,

निर्भज् निर्भजति, निर्भजते

(instr) RV, AV,

Br , शि cl 3 शिशति (instr) RV .

to become quite satisfied सम्प्रनुष् सम्प्रनुष्यतिMBh to become s. लृप् cl 4 लृष्यति (RV, TS, ~~xxx~~)

etc) cl 5 लृष्णोति (Dhātup & g क्षुब्धादि) cl 6

लृपति (Dhātup) RV, etc , लृप् cl 1 Ā

VS, AV 6 , प्रसद् , प्रसीदति (ep also प्रसीदते)

Mn, MBh, etc to be s. संतोषं कृ , आनृप् P RV

7.56.10 , वितृप् वितृष्यति BhP, आपृ pas

आपूर्यते RV, ŚBr, BhP, MBh, Kathās, etc , र राध्

pass राध्यते RV , शम् cl 4 शाम्यति (rarely

शाम्यते and ep. also शामति शामते Ved

शाम्यति , शिम्यति , and cl 9 शम्नति) TS,

ŚBr, etc , कन् cl 1 कनति RV 4.24.9, Dhātup

13.17 , संकन् (only संचकान) RV 5.30,

17 , जुष् cl 6 जुषते (also P) cl 3 irr

जुजोषति rarely cl 1 जोषति) RV, AV, etc ,

चक्
cl 1 चकति चकते Dhātup 4.19 , चै cl 1

ध्रायति Dhātup 22.11 to be completely s. सम्प्रो

सम्प्रोयते MBh, R, etc to be s. with प्रो cl 9

प्रीणति , प्रीणीते cl 4 प्रीयते (ep. ~~xxx~~ and

m.c. also प्रीयति प्रीयते प्रियति) (gen, instr,

loc, abl) RV, etc , अनुप्रसद् (acc) , नन्द् cl

1 (Dhātup 3.30) नन्दति ep. नन्दते RV, etc ,

(loc, gen or inst) RV, = कन् , चन् (loc) RV

7.70.4, & 3 , वनस्था P & Ā (acc or loc) RV, VS

8.7 , लुक् cl 1 लोक्षते (instr) AV 3.17.5

रण् caus रणयति रणयते (loc) RV, TS, AV

to be s. with anyone लुक् cl 4 लुष्यति (metrically

also लुष्यते gen, dat, instr, loc, or acc with प्रति

ŚāṅkhŚr 1.17.5, MBh, etc to be s. with any thing लुष्

cl 4 लुष्यति (metrically also लुष्यते instr) ŚāṅkhŚr

1.17.5, MBh, etc to feel quite s. संलुष् संलुषति

MBh, Kāv, etc , सम्परिलुष् सम्परिलुष्यति MW

to make well s. संलुष् caus संतोषयति .

to wish to satisfy लृप् caus Desid ŚāṅkhŚr 1.2.7

(caus नितर्पयिषेत्) Gobh 1.9.2 .

to be satisfied with क्त्वं Intens Ā (with loc,

gen or instr) RV, Dhātup 13.17.

satisfying adj

लोषिन्

ifc ~~RR~~ R 4, Kum 5.

7 लोषण f(ई) MBh, BhP परिलोषण BhP

परिलोषक Sinhās लर्पिन् W परिलर्पण BhP

लर्पक ifc BhP 7.15.10, Sch, लर्पण f(ई)

Suśr पूरण f(ई) KātyŚr, Śamk, Hariv प्रपूरण

f(ई) Cat पूरक (ifc or with gen) Mn, MBh,

etc प्रपूरक f(इका) Kāvyaḍ, Sch पूर्णकारण (ifc)

BrahmavP पूर संराधन ŚBr, ĀśvŚr पारक

f(ई) w पश्य w धायस् .

capable of satisfying आप्यायनशील s. desires

सकाम f(आ) VS, R , कामिक MBh 3.13860

s. much जातृपि RV 3.40.2 well s. सुतर्पयत्

satisfying n (the act of) संतोषणम् MBh

(the act of) लोषणम् Bhp 1.2.13 (ifc) (the act of)

परिलोषणम् Dhātup आलपणम् L, प्रीणन (the

act of) प्रीणनम् MBh, Bhp, Ratnāv पूरणम् Mālav

आप्यायनम् Mn अपह्नवः ŚBr (the act of)

धायस् n RV प्रणयनम् R प्रवारणम् MBh 5.

146 संविद् f Śis 16.47 (Sch) लोषण .

completely satisfying (duty, etc) व्युपकारः R

considered as a 'gati' in the sense of ~~that~~ 's. a

desire' कणे ind Pāṇ 1.4.66 a means of s. प्रीणनम्

MBh, BhP 's. by water' (a libation of water) उदक्तरपणम्

Gaut, SāmavBr the s. of Brāhmans ब्राह्मणतरपणम् SāmavBr,

ब्राह्मणसंतरपणम् MW s. men लोकरञ्जनम् Yājñ, Comm.

the river Śatadru or Satlej सुच्छत्रा सुच्छत्री

L.

the great satrap

महाक्षत्रपः

Inscr

the performer of a Sattrā sacrifice सत्रिन् m

TS, etc

saturate vb परिभू caus परिभावयति

परिभावयते Suśr, Śārṅṣ भू caus भावयति

rarely भावयते Kauś, Suśr.

having saturated

पील

mfn (ifo) Mn,

MBh

~~absence of over-saturation~~

~~f Yājñ s.~~

with

~~mfn (comp) R, Hariv, etc.~~

saturating any powder with fluid भावना śārṅs.

absence of over-saturation नावितृत्ति f Yājñ s.

with संकेद mfn (comp) R, Hariv, etc.

Saturday n

कृतान्तः L

पङ्क्तुवासरः Kāsikh

सावित्रसुतादिनम्
 भास्करपुत्रवासरः Inscr रविजपुत्रादिनम् Inscr ~~सावित्रसु~~

VarBrS

शनिवारः

L,

शनिवासरः

शनिेश्वरः Vishn

शनिेश्वरवारः Subh.

falling on a Saturday शनिेश्वर mfn Vet.

'dear to Saturn' (the earth) श्रीकान्ता L ~~शनि~~

'mother of S. ' (N. of Chāyā(wife of the sun)) शनिप्रसू

f L the mother of S. (and wife of Sūrya) मन्दजननी

L the planet s. शानि m R, VarBrS, etc ,,

सूर्यात्मजः Var , अर्कसन्तु m अर्कजः , अर्कपुत्रः

VarBrS & VarBr, अर्कजः , अर्कजः VarBrS, etc,

अर्कलनय VarBr ३ भानुजः Cat दिनकरलनयः Var

सप्तशुपुंगवः

दिनेशात्मजः VarBrS ३ दिवाकरसुतः VarBrS ३ ~~अर्क~~

L स्वरांशुतनयः , सहस्त्ररश्मितनयः VarBrS , सौरिकः

MW , रविसूनु m L , सूरसुतः Mricch , असितः

VarBrS , नीलवसनः L, नीलवासस् m L ,

नीलवासस् mfn L नीलाम्बरः L , मन्द mf

(आ) n Var, मन्दगः L, मृदु m VarBrS

भारः L , कालः , कोणः Aryabh,

VarBr , कालः L , क्रूरहृक्पथः Gal, ग्रहनायकः

L, छायातनयः, छायात्मजः

L, छायासुतः VarBr

2.3, Sch , ब्राह्मण्यः L , ~~वक्रः~~ L , शतकर्मन् m

L , शौरि m , स्थिरः L the regent of

the planet S. शानि m R, VarBrS, etc , शनैश्चरः

MBh, Kāv, etc relating to S. शानैश्चर mfn Vet

relating to S.'s day शानैश्चर mfn Vet 'S. evening'

शनिप्रदोष MW S.'s day शनिवारः L, शनिवासरः

S.-produced शनिजम् W 'son of the sun' (S.)

रावेलनयः Subh 'sun-son' S. लीक्षांशुतनयः VarBr

11.6, लोक्षणांशुदेहप्रभवः VarBr 2.12, Sch the year of

S. (during which this planet complets his course through

the 28 Nakshatras) शनैश्चारसंवत्सर MW.

sauce n सूपः MBh, R, Suśr, etc सूपिकः

सूपिकम् L, सूप लालसौकम् W रसः (ifc

f भा) MBh, Kāv, etc व्यञ्जनम् MBh, R, etc प्रहितम्

L कट्वरम् Comm on Up लेमनम् L निष्ठानम् L.

'cooker of sauces' (a coock) रसपाचकः MBh

fit for a sauce

सूय

mfñ Car, Vāgbh, सूपीय

mfñ g अपूपदि

the flavour of s. सूपरसः Kāvin the place of s. व्यञ्जनस्थाने ind MW a kind of dish

(sort of s. vegetables made into a pulp and mixed with

turmeric mustard~~seeds~~ seeds and capsicums) घण्टः Wa kind of s. दर्दशाम्नः L , प्रदिग्धः W , मोनाम्रीणः

L , संधानिका MW , सूदः Kām, Rājat

nothing but s. सूपप्रति ind Pat on Pāṇ 2.1.9 the

preparer of a s. व्यञ्जनकारः MBh s. etc. mixed with

gruel विजलः, विजलम्, विजला W, s. etc. mixed with

rice gruel विज्जलम् W s. etc. mixed with rice

water विजलः, विजलम् and विजला W 's. -

ingredient' (Asa fetida) सूपाङ्गम् L 's.-maker'

(a cook) सूपकर्तृ, सूपकारः (MBh) सूपकृत्

(kathās) ṃ sprinkled with s. सौपिक mfn Pāṇ 4.4.

26, Sch the taste of s. सूपरसः Kāv.

a concave saucer serving to hold the lower end of

a spindle when whirled round तर्कुलसकः L a s. of

a particular shape वर्धमानकः MBh.

saucepan n (of a semi-spheroidal shape and with

handles) कटाहः (rarely कटाही, कटाहम्) MBh,

Suśr, Sūryas, etc कन्दु mf Suśr, Mālav, Comm on

KātyŚr कन्दुकः Comm on KātyŚr परम् RV,

AV, ŚBr, 13, KātyŚr, Kauś, Mn, Yājñ खोलकः L .

any saucepan

उश्वा

RV, AV 12.3.23, TS, Suśr,

etc

cooked in a s.

पैठर

mf(ई)n R one whouses a s. for making musical sounds

पैठरिक्:

Pat.

belonging to Śaunaka

शौनकीय

mf ncomposed byŚ.

शौनकीय

mf nthe descendants of Ś.शौनका: m pl

Hariv

the followers of Ś.

शौनकिनः

Pāṇ 4.3.106

thepupils of Ś.

शौनकिनः

Pāṇ 4.3.106 ,

शौनका: m pl

Hariv

a work of Ś or Śaunakiyas

शौनकीयम्

Heat

a

32671

work of §

शौनकी

.

belonging or composed by to the Saunakiyas

शौनकीय

mfn

.

to saunter towards

उपश्रम

P BhP.

the plant Saussurea auriculata

कुष्ठः, कुष्ठम् .

savage n शवर्कः Kāv दासः स्वेच्छजानि m

MBh शैरवः W ..

a kind of savage कुणिन् m Suśr, कणभ .

to become a savage शवरीभू शवरीभवति

Hariv.

32674

savage adj जाङ्गल W वन्य f(आ) VS,

etc वनर्गु RV, AV मलिनास्य W उग्र हिंस्र

f(आ) RV, etc शौवापद् Anarghar रेप L

ललजिह्व L शीर्वि Up 4.54, Sch .

the abode of savage शबरालयः L following s. prac-

tices क्रूरवार Mn 4.246 a s. animal हिंस्रपशु

हिंस्रजन्तु m Kāv, हिंस्रकः L , हिंसीन L, हिंस्रः

Ragh, हिंस्रजन्तु , हिंस्रपशु m Kāv , हिंसाप्राणिन्

m MW, हिंस्रकः L a s. cry अभिगर्जितम् R a s.

dog हिंसाकुक्कः L s. minded रौद्रमानसः SBr s.

state अरण्यधर्मः Pañcat , रौद्रता R, Mālatīm .

to raise ~~rough~~ savage cries अभिगर्ज MBh,

etc.

savageness n रोद्रम् Kathās, Suśr.

save vb I परित्रै परित्राति परित्रायते MBh, Kāv

etc लृ caus तारयति Mn, MBh, etc लृ

cl 1 Ā RV 7.18.6, MBh 1.3 निस्तृ caus निस्तारयति

Mn 3.98 संतृ संतरति (Ved also संतिरति

rarely Ā) MBh उ उद्ध उद्धरति उद्धरते AV 8.2.28,

MaitrUp, MBh, Vikr, etc

प्रोद्धृ प्रोद्धरति प्रोद्धरते

Kathās, Prasannar

समुद्धृ समुद्धरति समुद्धरते MBh,

Jātakam, Pañcat

प्रतिमुच् caus प्रतिमोचयति MBh उत्सृcaus उत्पारयति

AV 8.1.17, 18, 19 & 8.2.9

पृ cl 3

(Dhātup 25.4) पिपति

RV, AV, VS, SāṅkhGr, BhP, Bhatt, पृ

caus पारयति

(ep. and m.c. also पारयते) RV, etc

+ विसृज्

caus विसर्जयति MBh

रक्ष cl 1 (Dhātup

17.6)

रक्षति

(Ved also

रक्षते

) RV, etc

परिरक्ष् परिरक्षति (ep. also परिरक्षते) RV, etc उद्गृह्

उद्गृहीते AV 8.1.2, 17 .

II तुर्व cl 1 P RV 6.8 स्था caus स्थापयति

स्थापयते MBh, Hariv स्मृ (स्मृ and स्मृ)

cl 5 (Dhātup 27.13) स्पृणोति (in Veda also स्पृणुते)

RV, TS, Br, TUp, caus स्मारयति TBr .

to save anything (as care) to परिहृ परिहरति

परिहरते (gen) Ratnāv to s. anything (as trouble) to

परिह परिहरति परिहरते

(gen) Ratnāv to

s- for परिह परिहरति परिहरते

(d t) ŚBr

to s. from संलृ caus संलरयति (abl) Mn, MBh,

etc , निर्वह निर्वहति

(abl) RV, AV ,

परक्ष् परक्षति (abl) , रक्ष् caus रक्षयति

रक्षयते (abl) Kāv, Pañcat , संरक्ष् संरक्षति

संरक्षते (abl) Mn, MBh, etc to s. life प्राणान्

with रक्ष .

save मुञ्चति

ind (with acc) Kāv, Pañcat

पृथक् ind Bhatt

saved adj

परित्रात

Kāv, Pur

निस्तीर्ण
~~निस्तीर्ण~~

MBh.

Kāv, etc

संसारित R

प्रतिमोक्षित Mṛicch

रक्षित

RV, etc

विधृत BhP

स्मृत

PañcatBr.

saved from

निर्मुक्त

MBh, Kāv, etc,

संतीर्ण

(abl)

MBh

,

प्ररक्षित

(abl)

Pañcat.

to be saved from परित्रातव्य (abl) Vikr, Bālar

to be s. परितारणीय Cat , मोक्ष्य Hariv one

who cannot be s. व्योमन् Kāth.

one who has saved (another's) life and throne

प्राणराज्यद mfn Kathās,

one who saves another's life प्राणरक्ष्मन् mfn MBh

one who ~~xx~~ s. from प्राणरक्ष्मन् m% (abl or gen) RV (with

deva applied to Bhaga or Savitṛi) VS, AV, TS (Indra) MBh

etc.

a saver from danger भयत्रातृ m Cāṇ a s. from

near भयत्रातृ m Cāṇ a s. of life प्राणाभिसरः Car

saving adj (said of Durga) लारिन् MBh 6.

797 (said of Śiva) लर g पचादि MBh 12.

10380 लारक् f(इक्का (Pāṇ 7.3.45, Vārtt 6) R 2) MBh

12, JābālUp, ŚivaP, etc लारण f(ई) MBh 13.1232 &

6986, Hariv 7022 & 7941, Kathās 67.1 लारणे RV,

TBr 2.7.13.2 पारक् f(ई) स्पर्ण f(ई) AV

TS.

saving life प्राणदे f(आ) AV, etc s. ~~makhar~~

another's life प्राणप्रद Kathās, प्राणप्रदायक f(इ.का)

प्राणप्रदायेन् Kathās s. a person's ~~wife~~ life प्राणधारिन्

(gen) Hariṣ s. the person आत्मस्वरण TS 6, TBr 2

the being saving लारकत्वम् RāmatUp 2.2.6

desirous of s. life प्राणालिप्सु MBh being about to

save लारिन् Heat 1.7.779 anxious to s. प्रेष्यु

wishing to s. समुद्दिद्योर्षु Cat.

saving n संत्राणम् MārKP तारणम् MBh 1.3.

9 (a mystical monosyllable (as Om)) तारः RāmatUp,

ŚikhUp, Sarvad, Tantr प्राप्ति f Ratnāv.

for the sake of saving प्रतिरक्षार्थम् ind MW gift

of (i.e. s. a person's) life प्राणदानम् Kathās a

means of s. one's self आत्मत्राणम् BhP s. of life

प्राणलाभः Gaut, Mn 11.80 , प्राणत्राणम् Mālatīm .

desire of saving life प्राणपरीप्सा MW.

2 संचिते f Kāv संहति f Kāv .

that which is saved शेषः , शेषम् Mn, MBh,

R, etc.

saviour n प्राणवर्त m प्राणकारिन् m W

निश्चारक mf(इका)n MW लार mfn VS 16.

40, ŚiraUp अवस्पृष्ट m RV 2.23.8.

accompanied by or effected by the Sāvitrī verse

सावित्र mf (इ) n BhP initiation into membership

of the twice born classes by reciting the S. verse and

investing with the sacred thread सावित्रम् BhP the

story of S. सावित्र्युपाख्यानम् MBh 3 cl 292.299.

a descendant of ~~Savitri~~ Savitri

सावित्रः MBh,

R, Hariv

influence of S.

सुसावित्रम्

PañcavBr,

KātyŚr

of fixed law (S.)

धृत्वा

mfn RV, ŚBr

the son of S.

सवितृपुत्र

IndSt.

savour n स्वादः

Hariv, Kāv, Kathās

रसनम् Yājñ, MBh, etc.

characterized by savour (as water) रसात्मकmf(इका)n Catthe s. of Brahmā

ब्रह्मरसः KaushUp.

savouriness n स्वादुता MBh, Kathās स्वादिमन्

सौरस्यम्

m KātyŚr, Sch रसवत्ता ^ MW.

savoury adj स्वादु
~~सौरस्यम्~~ f(वी) RV, etc स्वाद्य

Balar स्वादनीय MBh स्वादित VS, TBr महास्वाद

Rājat सुरस f(भा) R, VarBrS, Vās रस्य MBh

(as water) रसमय f(ई) Bhp रासन Pāṇ 4.

2.92, Sch रसाय्य RV - हृद्य f(भा) Mn,

MBh, etc

मृष्ट

R, Hariv, Var धात्र

धात्र्य

RV, धात्रभाज्

RV 8.4.9.

cooking savoury food मिष्टपाचक Cāṇ exceedinglys.

स्वादु

HPariś

, मृष्टतम

Sūśr

made s.

सूपासेद्ध

Car

making (food) s.

स्वादुन

RV

making s. स्वादुकारम् ind (Pāṇ 3.4.26) Śīs, Niashmore s.

रसवत्तर

Vikr

more s. than

स्वादीयस्

(abl) RV, etcs. food or drink

धात्रम्

RV

s. foo

मिष्टान्नम्

MBh, Kāv, etc

a s. repast

मृष्टि

f Mn 3.255very s.

महारस

MBh

a very s.kind of food

महारसवती

Bharat.

to make savouryस्वद्, स्वाद् caus

स्वदयते

स्वदयते

स्वदयते

RV, TS, Br, Mn.

saw n श्रुति f MBh R, BhP.

saw n क्रकचः क्रकचम् MBh, etc

करपत्रम् Suśr, Hit करपत्रकम् L स्वाधत्ते mf

(also स्वाधत्ते) L व्रश्चन mf L कदरः L

क्रकरः L लालाङ्गः L पत्रदारकः L वातरायणः

शानः L, शाना .

~~अनुक्रकच~~dentated like a saw

अनुक्रकच

mfna fine s.

पत्रपरशु

or

पत्रपशु

m L's.-backed' (cojus

Cobojus(a fish with numerous small spines in the back])

क्रकचपृष्ठी

L

's.-footed' (a lizard, chameleon)

क्रकचपद्

m

L

's.-leared' (Odoratissimus)

क्रकचच्छदः

L,

क्रकचत्वम्

m

Npr,

क्रकचो L.

to be sawed

श्राव्य

mfn 111sawyer n

श्राव्यिकः R 2.83.14.

sa vb I वच cl 2 (Dhātup 24.55) वक्ति

(occurs only in sg Ved also cl 3 विवक्ति) RV, etc वक्

वच caus वाचयति, वाचयते (Dhātup 34.35) Bhatt

प्रवच् प्रवक्ति Pras'Up, Bh, Hariv, etc निवच्

BhP व्रू cl 2 (Dhātup 24.35) व्रवीति व्रूते RV, etc

प्रव्रू प्रव्रवीति प्रव्रूते (with two acc Bhatt) Bh,

वद् cl 1 (Dhātup 23.40) वदति वदते

(ep. m c also वादति) RV, etc वद् cl 1 वदते 3

प्रवद् प्रवदति प्रवदते RV, etc आभेवद्

P (rarely Ā e.g. MBh 5.923) BhP, Up भाष् cl 1

(Dhātup 16.11) भाषते (ep. also भाषति) Br,

etc भाष् caus भाषयते भाषयते MBh आभेभाष्

सम्भाष् सम्भाषते . Hariv सम्प्रभाष्

सम्प्रभाषते (ep. also सम्प्रभाषति) MBh, Hariv

मन्त्र cl 10 (Dhātup 33.6) मन्त्रयते (rarely

मन्त्रयति) RV 1.16/4.10 शंस cl 1 शंसति

RV, etc अह RV, etc प्राह SBr, Mn, MBh , etc 3

शब्दा caus शब्दापयति Mn 8.171, MBh 3, Pañcat, f

Kathā. जल्प् cl 1 जल्पाति (ep. also Ḍ)

Bh, R, etc गद् c 1 गदति Bh, R, etc

प्राणिगद् प्राणिगदति Śis 6. 44 .

II उद्दिश् उद्दिशति ~~उद्दिशते~~ उद्दिशते R, Śak .

III शप् cl 1 शचते Dhātup 6.4 .

intending to say anything विवक्षु (acc rarely

gen or comm) Bh, Hariv, etc) to s. after अनुपद्

Bh, Śusr to s. loud उदाचक्ष उदाचक्षे ŚBr 3.3.3.

to s. anything in the presence of प्रत्यह् (only pf

प्रत्याह) (acc) AV to s. anything to सम्ब्रू

सम्ब्रूते (acc) MBh , निगद् निगदति (acc) (acc)

Kav to s. anything प्रेक्ष् प्रेक्षते (ep. also

प्रेक्षति) Mn, MBh to s. repeatedly भावृत् caus

आवर्तयति आवर्तयते ' to s. to अभिवच्

(acc) MBh, etc , संबच् संबन्धि (with non conj tense

also Ā) (acc with or without प्रति) MBh, Pāṇcat, Kathās

व्याह व्याहरति व्याहरते (acc) Br, etc ,

भण् cl 1 (Dhāt p 12.4) भणति (acc with or

without प्रति) Var, Paś, Pañcat to s. yes प्रतिपद्

प्रतिपद्यते with or scil तथा or लथेति । Bh,

Kāv, etc .

as people say यथा संश्रूयते..

to be said वच् pass उच्यते RV, etc , वद्

pass उद्यते AV, etc .

to cause to say वच् caus वाचयति वाचयते

Br, Gr^o, Bh, etc , वद् caus वादयति m c also

वादयते Bh to desire to s. वच् desid विवक्षति

विवक्षते

MBh, Kāv, etc .

it is said अ इ impers श्रूयते .

people use to say आत्रेभाषन्ते Nir .

one who says ast अस्तुकार Pan 6.3.70, Comm .

saying adj वाचक f(३०५) Hit, BhP श्रुवाण

भाषिन् MBh, Kav, etc प्रभाषिन् MBh, BhP

अनुभाषितृ Pagh वादिन् Mn, MBh, etc वदमान

वादितृ 'Sis आश्रितृ 'Sis व्याहारिन्

Lāṭy, MBh उदाहरिन् BhP पाप्ने RV, AV, TS .

not saying अविक्रुवत् MBh 1.3449 & 15.281 s. ~~xxx~~

good things सुशसि RV s. no matter what यद्वद-

L s. nothing वाग्वद् Kathās .

about to be said वक्ष्यमाण .

saying n 1 I उदीरणम् Kum, Kathas, Sah

कीर्तनम् MBh, Pañcat, etc कीर्तना Susr जल्पनम्

(Pañ 3.115, Kas') VarBrS, v.1. Pañcat .

1 II उपादानम् Vedantas, Tas, Siddh चक्षणम्

प्रचोदनम् W शुश्रूषा L (the act of)

उदाहरणम् Gaut, Kum, Vikr .

saying after or again

अनुवाद s. after अनुवाकः

s. again पुनर्वचनम् SañkBr what the s. is यद् उच्यते

saying ' because I say so ' मम व्यवहारणम्.

the being intended or meant to be said विवक्षित्वम्

Milak the being to be s. वाच्यता BhP, (esp)

वाच्यत्वम् KatySr the having been s. अभिहितता

Sarvad अभिहितत्वम् the state of being fit or proper to

be s. वक्तव्यता वक्तव्यत्वम् in, iBh, etc what do they say

किंवदन्ती

किंवदन्ति (an 3.50) Prab, Bhūrtas, Hit किंवदन्ति

f I. what has been said अभिव्याहृतम् Ait p what is being

s. अभिव्याहृतम् Pāṇ 3.2.188, Comm .

f MBh, R, BhP वाच्यं f Mn, MBh, etc वाक्यम् (ifc)

f अ०) MBh, etc निर्वचनम् MBh उक्तम् RV, AV,

VS .

according to the saying प्रसिद्धान्तम् in Rājat any

s. commonly current among men लोकोक्ति f Pāncat as

the s. goes प्रवादेन MBh common s. लोकप्रवाद R,

Hit , किंवदन्ती (Mn 3.50) Prab, Dhurtes, Hit. किंवदन्ति

f L conformably to the s. व्याख्यतः ind MBh consistin

of good sayings सुभाषितमय mf (ई) n Pāncat a current

saying प्रायोवादः Balar a good s. सुव्याहृतम् Bh

a jewelmine of beautiful sayings सूक्तिरत्नाकर Sah

Muni's s. मुनिवाक्यम् W pearls of wise s.

सूक्तिमुक्ताः pl Kāv popular s. प्रवादः Bh, Kāv, etc

wise s. सूक्तम् RV, etc , सूक्तवाक्यम् BhP ,

सूक्ति f Kāth, R, etc .

scab n श्वर्जु f L कच्छू f Susr ~~का~~

पामन् m AV, Ch p (a form of mild leprosy) पामा

Car (also pl ; Susr विचारिका Susr

श्वसः
~~श्वसः~~ L त्वक्पुष्पम् , त्वक्पुष्पो , त्वक्पुष्पोका L

पीतस्फोट L शका (Sn 3.40) L ~~सिन्धु~~

सिधाम् w .

scab on the head

अशेषिका Susr .

scabbard n कोशः MBh, R, VarBrS, कोशम् L

खड्गकोशः L खड्गपिधानम् खड्गपिधानकम्

L खड्गसद्वन् n Gal खड्गधारः W परिवारः

Sis परिवारः L टङ्कः L द्रुणहः L

द्रुणह पेशी (g जीरादि) L प्रत्याकारः

L .

one who makes scabbards कोशकारः R 4.40.26,

कोशिकारः Variv 12831, कोशिकारी VS 20.14 .

scabby adj कच्छुरः Kas on Pan 5.2.107

(as dog) किलासभय Kaus 13 .

becoming scabby पामनभावुक TS .

Elephantopus scaber

अनडुजिदा

sc Fold n

अधः पुष्पी - इन्द्र कोदाः इन्द्र कोषः

इन्द्र कोषः .

2

वध्याशिका

Nag, Kathas, Pancat .

first scalded (with tears) प्रथमाभिलष

Ragh

scalding hot अग्निं स्पर्श mfn Āpast .

scale n 1 प्रमाणम (ifc f अत) , प्रमा

PV .

a false pair of scales झूठकुली Pancat a

goldsmith's scale पुष्पी L , पुष्पिका L

a goldsmith's scales नाराजी a pair of s. मापनः

L scale holder तुलाधारः VarBr, Laghuj 1 , तुलाभूत

in the s. of a balance धरः Heat .

2 ग्रामः Pancat, 5.43, MarkP 23.52 .

(in music) a particular scale षड्जग्रामः

Samgīt (in music) a s. which comprehends all the notes

of the gamut राग्युक्तः a musical s. मेरु Cat.

(fish) having no scales शिखिना शिखिना

mfn L ' having flower like s. ' (a kind of serpent)

पुष्पशकलिन m Susr ' having s. ' शालिक m L,

शालिकलिन mfn , सशालिक mfn Gaut , सशालिक

mfn IndSt , (a fish) शकलिन m Harav , वल्कवत्

mfn W the s. of a fish वल्कम् L , रोमन् n

together with s. सशालिक mfn IndSt .

large-scaled (a fish) adj महाशालकः

Kull on n 3.272 , महाशालकः Mn, Yājñ , (a kind of

prawn) लृहः महाशालकः L , (as a fish) स्थूलशालकः

L .

a scalene triangle विषमत्रिभुजः col .

'scaly' (a kind of fish) सलिलकः

Mn 5.16

- शलकमय f(इ) म, शलकयुत

L.

~~scandal~~

scandal n कटु W - पिशुनता Bhartr.

a kind of scandal दिव्यानि n pl L, शैलगन्धम

L public s. लोकापवादः Bh, Kav, etc .

one who feeds his servants scantily कृशभृत्य

mfn MBh 12.228 s. clad अल्पच्छद mfn .

scanty adj विरल f(आ) Kāv, Kathās, etc

— मित Inser, Mn, Kāv, etc — अभूयिष्ठ —

मन्दक Pat — दुर्बल MBh, Kāv, Pur — दीन

RV — नरोपच f(आ) Kāv .

not scanty अदभ्य RV 8.47.6 s. diet मितहार

Das a s. gift तनुदानम् s. subsistence दुर्भति

f BR 7.1.22 very s. प्राविरत्त f(आ) Var, Bash,

Kathas, etc .

scar n किणः Bhur, Near - इकुलप्रणः

Brick, Sch — प्रणशान्ति m Near, प्रणः (exception-

ally प्रणम्) an, Bh, etc — कचः L , स्वादि f

L Un, Sch — मागः Ragh — रुढः (also रुढम्

रुढा) .

scarce adj दुर्लभ Mn, MBh, Kāv, etc, दुर्लभः

दुर्लभ MBh 12.11168 — दीन RV .

very scarce सुदुर्लभ — Mbh, R, etc .

scarcity n विरलता Venis — हिरलः MBh,

Hariv, etc — (of grain etc) व्युद्धि f Pan 2.1.6 —

प्रियावृत्तम् VarBrS — दीनता RV .89.3 —

नीनाम्नः L — प्रयागः L, नीनाम्नः .

scarceness n दुर्लभता (Rājat) दुर्लभत्वम्

(rar) - वैरल्यम् Rājat.

scare vb अस्त्र caus आसयति (ep. also)

ā) Bh, etc — उच्चार caus उच्चारयति Pāncat, BhP,

Bhartr — अपास्त्र — उड्डी caus उड्डीयति —

चल caus चालयते, चालयते RV 4.17.9, 10.

155.1, AV 4.19 — जू cl 1, जवते, जुनाति

विपट् विपाटयति Kād, Rājat , विभ्रम् विभ्रमति

विभ्राम्यति MBh , सिद्ध cl 1 (Shātip 3.11)

सेधति (later also सेधते) RV, Kaus' to s. away

from अपट् (abl) RV 1.129.5 .

scarf n पल्लवः पल्लवम् (ifc f आ) Kād,

Bālar, Rājat .

a kind of scarf पल्लविका L .

scarified adj लिखित AV, etc, विलिखित

Pancat, प्राच्छित Susr.

badly scarified दुलिखित Susr.

to be scarified लेख्या Susr.

scarify vb निलिख् निलिखति Susr, संलिख्

संलिखति Susr, लिख् cl 6 (Thātun 20.72)

लिखति (rarely लिखते) Susr, विनिलिख्

विनिलिखति Susr — प्रच्छे Susr.

scarifying adj लेखन f(इ) Susr .

scarifying n लिखनम् , लेखनम् Car, Susr

— प्रच्छेदनम् Susr .

useful as a remedy for scarifying लेखनीय

Susr, Car .

blowing i.e. scaring away दामन् refn s. away

पञ्चद (ibc) Hariv, प्रञ्चद MBh, Hariv s.

away riv ls सपत्न्यातन AV s. the Sa'ā-nvās away

सदा न्व-चातन AV .

scared adj अतिप्रविद्ध R .

' always scared ' (N. of an antelope) नित्यवित्र स्तः

Hariv s. away सिद्ध PāncavBr having the mind s.

with terror भयसं ग्रसमानस Pāncat .

scarcely

क-च्छात्

instr ind (in comp)Pan 2.2.32, 3, Susr, etc, क-च्छात् abl ind MBh, R, etc,क-च्छात्: ind Kath 25.2 - दुष्करं यद् (with indicand inf or pat and inf), दुष्करं यदि
दुष्करम् (with indic andand inf or Pat and inf), दुःखम् ind MBh, R, दुःखात्दुःखेन - कथंचन कथंचित् - मात्रmf (3rd and इ) n (i c) - दध्नाम् ind RV 1.113.5 + प्रयत्न (ibc) प्रयत्नात् ind .scarcely able to articulate

सन्नकण्ठ

mf (इ) n

Kālid, Kir s. a little कथमपि s. born जात-

मातर mf(आ, इ) n ifc Mn r. found विरल

mf(आ) n Kāv, Kathās, etc s. frequented असंबाध

mf(आ) n Kād s. visible आलक्ष्य mfn Sak 181a s. when

न मावत्-तावत् .

an insect of scarlet colour अग्निक्ः s. fever

उदधः a s. insect अग्निरजः अग्निरजस्म L .

scatter vb I कृ cl 6 किरति (Pāṇ 7.1.100)

RV 1.32.13, 13h, etc , विकृ विकिरति Mn, Bh, etc ,

अवकृ अवकिरति ĀsvGr, etc , अपकृ अप-

किरति Pāṇ 1.3.2, Comm , उपकृ उपकिरति - विक्षिप्

विक्षिपाति विक्षिपते 13h, Kāv, etc , क्षिप्

cl ⁶ ~~14~~ 6 क्षिपाति, क्षिपते (13h, etc cl 4 क्षिप्याति

only Dhātṭ) Yaśn 1.230, Bhag, Ricch, etc (esp. see)

वप् cl 1 (Dhātup 23.34) वपति, वपते RV, etc ,

निवप् निवपाति, निवपते, निवप्

निवपति Br, GrSrS, An, Ath, Kāv, etc, परिवप

परिवपति Lāy, संवप cl 1 संवपति, संवपते

II, प्रवप प्रवपति RV, etc, प्रवप caus प्रवापयति

TS, Kāt, अधिवप TS — (esp. the sacrificial

grass) स्तु cl 5.9 स्तुजोति स्तुजुते, स्तुजाति,

स्तुजोते (Ved and ep. also स्तरति स्तरते) RV, A, Br,

SrS, R, विस्तु विस्तुजोति, विस्तुजुते, विस्तुजाति

विस्तुजोते R, अवस्तु अवस्तुजाति TS 5.25,

TS, SBr, अभिप्रस्तु SBr, निधू निधूनीति,

विधूनुते Br, MBh, R, etc , विनिधू R, विधू

विधूनीति विधूनुते (later also विधूनीति, विधूनुते)

R, Kathās, bh^r, विदू caus विदारयाति R, Rajat ,

दृ caus दारयाति, दारयते R MBh - विरलीकृ

विरलीकरोति Sinhās , विभिदू विभिनत्ति,

विभिनत्ते TB , Kāv, etc - व्यस् व्यस्याति, व्युदस्

व्युदस्याति Kauś, MBh - एवंस् or एवस् caus

एवंसयति, एवंसयते TBr, एवंस् or एवस् cl 1

P Ā (only एवंस्त) , निह्वंस् caus निहवसयाति

RV 10.73.6, प्रध्वंस् caus प्रध्वंसयति SBr.

II (as sparks) उक्ष् cl 1 उक्षति, उक्षते

RV, AV, etc - निरी निरिजाति, निरिजाते

RV, AV - प्रसृज् प्रसृजति MarkP - फर् only int-

ens subj फफरत् RV 10.106.7 - मि cl 5 (Phātip

27.4) मिनोति, मिनुते Phātip - विधम् विधमति

(ep. also विधमते) RV, etc - विपृच्य विपृणक्ति

RV 4.13.1, विप्रु विप्रवते Neiers - विमथ्

(or विमन्थ्) विमथति विमथते, विमथ्नाति,

विमशनीते

IBh, R - विभुं विभुमोति,

विभोति IS - विविहन् Hir - विज्ञातय Nom

विज्ञातयाति IBh, R - वीन् वीनोति RV .

to scatter about परिक्वृ परिक्विराति S^{Br}, KatyS^r,

पर्यवक्व पर्यवक्विराति IBh, व्यवक्व व्यवक्विराति

BhP, अव्यवक्व (with instr) Yājñ, प्राविक्व

प्राविक्विराति IBh, समुत्क्षिप् समुत्क्षिपति, समुत्क्षिपते

R, संनिवप् संनिवपति AitBr, परिषिच

परिषिञ्चति IV, (a Sautra root meaning) सिक्

to s. all round राम्परिस्तृ Hir to s. along अनुकृ

A¹ , अनुप्रस्तृ Kaus' to s. along side अनुपरिकृ

Kaus' to s. as dust अनुवपृ Ā A to s. completely

over रामवकृ समवाकिरति IBh, R, BhP to s. down व्यवकृ

व्यवाकिरति BhP to s. forth प्रकृ प्राकिरति

SB¹, IBh, etc to s. in addition ' (to add) अन्वावपृ

Kaus' to s. in small drops रीच cl 6 (Īhatup 27.14)

सिञ्चति, सिञ्चते once in RV 10.96.1, सेचते) RV,

etc , उक्ष cl 1 उक्षति, उक्षते to s. into

आवप् आवपाति to s. liberally संधू संधूनोति

संधूनोति RV to s. on व्यवकृ व्यवकिरति Bhp to

s. over आकृ RV 8.49.4 & 9.81.3, AV 4.38.2 ,

समाकृ समाकिरति Bhp, P , विकृ विकिरति (instr)

n, Bhp, etc , आस्तृ आस्तृजोति, आस्तृणुते,

आस्तरते
आस्तरति, + R, VarBr, KātyŚr, etc , अवस्तृ

अवस्तृणाति Bhp 7.1568 to s. over one's self अभिस्तृ

caus Ā Kauś to s. over अभिस्तृ TBr, Śusr, अभिवप्

RV 2.15.9 & 7.56.3 , अनुवप् P ir , अभिप्रथ caus

अत्रिप्रथ (acc) TS , अधिविधा SBr, etc to s.

round पर्यवकृ पर्यवकिरति BBh , उपस्तु उपस्तुजाति,

उपस्तुजाति TBr 3.7.4.18, TS to s. separately अनुविकृ

ApBr to s. together समावपु समावपाति Br, GrBr^s, Susr,

caus समावापयति BBh, Susr to s. towards प्रतिकृ

प्रतिकिरति to s. under उपस्तु उपस्तुजाति, उप-

स्तुजाति R, AV, SBr to s. upon उपकृ उपाकिरति

to s. upwards उत्कृ उत्किरति to s. upon अधमावपु

अधमावपाति SBr , अधिवपु AV, SBr, TBr , अनुप्रस्तु

Kaus .

to be scattered विशृ pass विशीयते Hariv,

अनध्वंस् . RV 10.113.7 , विध्वंस् विध्वंसते

(rarely विध्वंसति) RV, tc , (as an army) इ

pass दीयते (दीयति MBh) MBh, R , (as an army

) प्रदृ pass प्रदीयति MBh , विधाव्

विधावति RV, AV, Br , विप्रु विप्रुबते TS, MBh ,

विप्रगम् विप्रगच्छति MBh , विसृप् विसर्पति (m c

also RV , वी वेति RV, etc .~~xxx~~

to be scattered as dust

अनुवप् pass अनुप्यते

RV 1.16.2 , अर्ध

Ved cl 6 P 1 4.17.2 7.104.24

to be s. as under अभिप्रवृ pass अभिप्रदीयते EBh 8.3976to be s. in consequence of the confusion of others अनुदृpass अनुदीयते to be s. over विष्ठा वितीष्ठते(acc or अधि with loc) RV, VS, AV to be s. throughविष्ठा वितीष्ठते (acc or अधि with loc) RV, S, AVto cause to be s. व्यर्ध caus व्यर्धयति RV .

scattered adj I कीर्ण R, etc , विकीर्ण ,

प्रकीर्ण Nir, MBh, Kav , प्राविकीर्ण R, Susr ,

उत्कीर्ण Ragh , विनिकीर्ण MBh, R , प्रकीर्णक ५

VarBrS , आकीर्ण Hit , संकीर्ण ५ , स्तीर्ण RV ,

AV, etc , आस्तीर्ण KātyŚr, Kathās, Ragh, आसृता

VS, VP, BhP, etc , संस्तीर्ण Kaus, Śak - उप RV, etc

श्रुप्त RV, etc , उपित MBh , बापित VarBrS ,

निबापित Pañc - परिक्षिप्त MBh, R, etc , विक्षिप्त ,

(distract on or absence of mind) विक्षिप्तम्

Sarva - विज्ञान R , विज्ञान R - इति PV 1.174.

6 - प्रविशुत MBh - दीर्घ MBh 6.144.146 - व्यस्त

Jyot, Uttara - समाधूत R .

II असंस्थित Kam, Hit - उद्युत - खण्डित

(E तोरकादि) Vikr, Pāncat, Kathās, Prab, Hit - दलित

(G कृतादि Ganap) Kān, Bhaktām 1 & 18, Brahmōttkh 4.

59 - परिकृष्ट MBh , परिष्कृष्ट (Pān §.3.74) परि-

ष्कृष्ट (MBh) - प्रविशुत R - बहुधागत II -

मित R - विप्रविद्य MBh - विपुत -

विमथित SankhSr, Mh, etc विविष्ट R.

anything scattered विविक्तः. L anything s.

upwards उत्करः. AitSr, SBr, KatySr, AsvSr, Mricch,

etc as s. मथानिकृष्टम् ind GrS as s. down मथोपकीर्णम्

ind SBr flowers s. मुक्तपुष्पानि n pl divyā greatly

s. (as an army) सुव्यस्त Hit ' having s. blossoms '

(N. of a creeper) कीर्णपुष्पः L having s. flames

व्याकीर्णचित्स VarBrS s. about विप्रकीर्ण Mh, R, etc,

व्युप्त , व्युदस्त Mh, Kav, etc s. about in diff-

erent directions व्यतिकीर्ण mfn s. above उद्धृत

h, r, Prab (sometimes उद्धृत) s. around परिकीर्ण

h, kav, etc s. c ouds रजःपुत्राश्च L a s. heap

प्रकरः h, kav, etc s. hither and thither अरतव्यस्ता

uryapr 18 s. in a l directions विप्रकीर्ण s. in

every direction व्याकीर्ण Var3r3, Pancat a s. mass (of

flowers etc) संस्तरः (if f आ h, f the s. ones

स्तरः m pl s. over अवधूलित Sarang ,

उपरकीर्ण, उपहत Co m on in 3.203 , समारम्भ

Mir, Sch, विप्रकीर्ण a s. portion of rice (offered to

conciliate beings hostile to sacrifice) विकिर.

In 3.24 s. towards प्रातिकीर्ण s. with ध्वस्त

(instr or comp Bh, Kav, etc (a bed) strawn with s.

garlands कुलितस्रगाकुल Pagh .

to be scatter d प्रकीर्ण L, वपनीय Kull on

Mn 9.41 , वाप्य Kaus , उप्य KatySr ,

निवाप्य Yajn , स्तरणीय M .

to be scattered out निवपणीय निवपुतव्य

Nyāyam, śāh to be s. upon प्रक्षेप्तव्य Vājñ, Har'v, Licat,

Kathas what may be s. क्षिपण्यु L.

having scattered ओष्य in p¹Br, ĀsvGr, etc

~~having~~ having s. over आस्तीय ind p .

' scatterer ' (a kind of gallinaceous bird) n

विक्किरः Āpast (a gallinaceous bird (such as a

domestic fowl etc)) विक्किरः Gaut, Vājñ, etc

विशेषतः m¹śāh (prob) - फविरः 10.106.2 .

'air scatterer' (a cloud) वायुदारु m W one

who scatters forth प्रवापयितु mfn Kath what s.

परिक्षेपिन् mfn W who s. परिक्षेपिन् mfn W .

scattering अक्षरिन् 'Sis, किर (आ)

Pan 3.1.135 - किरत् - प्रवापिन् In 9.51 —

निर्वपिज (ifc) Kath - निवापिन् ग ग्रहादि —

आवपन्तक (इका) 12.2.62 (prob) फारिन्

RV 10.106.8 — विध्मापन Vāg bh .

scattering about प्राकार क with s. foes पर-

व्यापिन् Mear .

being scattered कीय प्राण , विशारद

Vcar, Hcar .

scattering n I विकिरणम् Kull on Mn 3.245 ,

प्रविकिरणम् MarkP, विकिरः L - कीर्ण f Pan 8.

2.44, Cartt 2 (the ct of) (esp the sacrificial

grass) रत्तरणम् SrS - आस्तारः, अग्निस्तरणम्

TBr, Sch, संस्तरः (ifc 2.44) Sak , (only loc

स्तरिणी as inf । स्तरीमन् m RV - वापनम्

SamP, निर्वपिः MBh, Kav, etc, निरुपि f KatySr, Sch,

निर्वपणम् KatySr, निर्वपणम् Pañc, Susr, प्रवपणम्

SrS, परिवापः L ७ आवापः, आवपणम्

ŚBr, KātyŚr, Gaut, उपवनम् ĀpŚr, विक्षेपः MārkaP.

Dhāt. p - निरसनम् Vedāntas - प्रासः Pratāp,

विन्यासः MBh, Hariv.

II परिविद्यनम् Cat, प्रचारणम् Kād - प्रथा

Nyāyam, KātyŚr, Sch मोक्षः (if c f आ) Kum, Kathās —

विबहः SankhBr - विसर्गः MBh, Ragh, BhP —

वीबहः A. .

not scattering अपरावापः NaitrS, आविबहः

SankhBr .

the act of scattering over उपकिरणम् Kā'Śr the

act of s. upon अध्यावापः KātyŚr ' earth s. ' (in

earth worm, a kind of cricket) मृत्किरा L ' rain s. '

(a ~~high~~ high wind gale) वपिप्रमञ्जनः W s. about पारि-

किरणम् Kaus', Sch , प्रकीर्णम् A s. about success-

ively अन्ववाकिरणम् L s. a shower of arrows with the

hand हस्तवापः Bh s. alms अिद्योत्करः W s. down

निवपनम् KātyŚr s. earth over anything (for purifi-

cation) मृत्प्रक्षेपः Mn 5.125 s. grass & round the Ahav-

aniya and Garha patya fire) उपस्तरणम् Comm on TS 1.6.

7.2, etc the s. of the bunch of grass called Veda वेद -

स्तरणम् Katy ~~xxxx~~ s. over अभिधारः Gobh , अव -

धूलनम् Bhpr s. seed बीजनिर्वापणम् Pāncat , पमुष्टि

f L s. upon प्रक्षेपः Mn, Kull, BhP , (N. of certain

Purodasa) आपिवापः TBr s. water काकारः काकारि

काकारम् W .

the state of being scattered विभिन्नता विभि-

विलम्बम् .

scavenger n मलवर्षिन् m L.

scene n नाख्येदी Kathās.

behind the scenes नेपथ्ये ind (see esp. MW

~~Śāk~~ Śāk p 3, n 2) scene of Kṛishṇa's juvenile ~~acti~~ activi-

ties न. न. .

the scenery of around

दि कृ. लक्ष्मणात्म Kād.

scent vb अभिधा अभिजिह्वति Kād (at)

अभिधा अभिजिह्वति

Pat on Pāṇ 3.1.137,

Vārtt 1 ७ (out) लाक्षा व्याजिह्वति

Pat on

Pāṇ 3.1.137, Vārtt 1 — लाक्ष cl 10 (Dhātup 35.32)

लासयति (cp. also लासयते) MBh, Kāv, etc

- आधेनारा - सुगन्धाय Nom सुगन्धायति Śiś -

(out) निष्ठा निजिष्ठाति Bhp.

scent n गन्धः (generally used in pl) Gobh,

Lāty, PārGr, etc वासन्धः Pañcar.

bad scent दुःसन्धः Kathās 82.22 'diffusing s.

to the distance of a Yojana' योजनगन्धाय L filled with

sweet scents सुगन्धायति mn R 'having perfection

of scent' (sandal wood) सिद्धिदायक L s. arising

from the rubbing of fragrant substances सिद्धिदायक W

the s. of the lotus सिद्धिदायक L taking a s. सिद्धिदायक

mfn W.

to yield a scent सिद्धिदायक सिद्धिदायक

MBh, R,

etc.

scented adj गन्धवान् १-रसादि Gobh,

MBh, R, etc — नासित MBh, Kāv, etc — सवास

Jātakam , अनुवासितं , अधिवासित , आघ्रात Suśr

— रुसमिन् RV, Kauś , उद्धर्तित Pañcat, Suoh, भावित

L .

strong scented गन्धमादिनी L sweet-s. पुष्पगन्ध

(RV, MBh, Ragh) पुष्पगन्धे (AV) पुष्पगन्धेन (MBh) well

s. सुवासिता Hariv, Pañcar a woman s. with perfu-

mes, etc लिखे पनी L.

to be scented अनुवासनीय अनुवासन .

sweet-scentedness

सौरभ्यम्

Kāv, Suśr,

BnP.

scenting adj गन्धक f(इन्हा) ifc see

अजगन्धक आविगन्धक.

'scenting elephant' (an elephant during rut) गन्धक राज.

Kād s. out (a person's) thoughts मना जिझ Sāh.

scentless adj - अगन्धि अगन्धिन्

Vishn.

scentlessness n निगन्धिता Kum.

sceptic adj

संज्ञायात्मन

Bhag, Sarvad, संज्ञा

L — अनेकान्तावादिन m — हेतुकः

Mn, Yājñ,

MBh, etc

हेतुवादिनः हेतुवादिन m MBh.

वेदवाह्यः Śamk, Sch.

sceptical adj

सांख्यिक f(इ) L, सांख्यिक

Śak, सांख्यिक Yājñ .

(with Jainas) the method of the seven formulas of

sceptical reasoning (each beginning with the word syāt)

सप्तमभिः

Sarvad, सप्तमभिः Bādar,

Sch s. about सांख्यिक (loc) Naish the s.

doctrine of the Jainas सप्तमभिः Śatr very s.

सप्तमभिः MBh.

scepticism n संशयकाव्य ५१५: - संशय प्रसन्न

Prasannar 1. $\frac{17}{18}$ - सौभाग्य - हेतु f

Lalit.

sceptre n शासि f W .

a king's sceptre राजदण्ड. a s. as a symbol

of power and sovereignty २०३. Mn 7 f, MBh.

scheme n अनुसधानम्, निदर्शनम् Śrśr

वेदविद् f Rājat.

according to a scheme यथाप्रकृति ind Śrś (in

astrol) a s. of the twelve houses or zodiacal signs (used

as a horoscope) लगनः लगनम् (ifc f आ).

scheming adj विचित्रमान MBh.

a scheming woman रवोदि f L, रवोदि .

schism n अविमयः MBh, Var, Rājāt.

inflammation of the Schneiderian membrane 3118th;

Schoenanthus indicus n श्रीपा.मिता Dhanv.

scholar 1 I n पाण्डितः MBh, Kāv, etc —

शुतबुद्धः Ragh - शुश्रूषन् TS, ŚBr - पारायणः W

— विद्वद्भ्यः W — सवरसः W, रूरिन् m L .

a bad scholar कुपाण्डितः the chief s. at a

court विद्यापति m Rājat, Vcar a great s. महापाण्डितः

Cat , विद्याधारः Mālatīm the rank of a s. विप्रत्वम्

Yājñ, BhP a s. while still a boy कुमारपाण्डितः gāṇa श्राम

1 II लेशः W, बागरः (L), विद्वत्त्वम् L,

२०५: (only L) — शिक्षिताक्षरः L — अक्षरमुखः L.

2 छात्रः Pañcat, Rājat 6.87, Vop — शिष्यः

ShadvBr, MBh, etc , शिष्यकः Yājñ , शिक्षु m W

— पाठकः Mn, MBh, Pañc, पाठिनः L — भाषावकः W

— कापरिकः L ..

a bad scholar (knowing only the beginnings of verses)

छात्रगण्डः L new s. नवच्छात्रैः^W scholars of

Buddh. teacher धर्मेत्तरीयः m pl.

scholarship n पाणिनिशास्त्र ŚBr, MBh, Kāv, etc,

पाणिनिशिक्षा m g दृष्टान्त — विद्वत्ता Hariv,

विद्वत्त्वम् Cāṇ — विद्या RV, etc — श्रुति f

Śak, VarBrS, कृषि L — आशिषः L.

comprehensive scholarship व्यापकता f Nyāyam,

Kap, Bālar, etc.

school n I विद्यालयः W, विश्वविद्यालय n Bhām

— नारायणगिरि Inscr — अश्वमेध आश्रमः — अश्वमेधः L,

अश्वमेधः L.

a riding-school तुरगवाह्याली Kād 3.499 (v.1.

तुरङ्गवाह्याली) a s. in which the four Vedas are

studied चतुष्पाठी W .

2 निकाय Buddh.

adhering to a particular Vedic school शास्त्रिनः

mfn Kull, TPrāt, Sch being of the same s. (as a

Brāhman) एकशतम् W mfn W belonging to another

s. विक्रयान्तरीय mfn Buddh belonging to a s. of the

Veda शास्त्रीय mfn (ifc) BrĀrUp belonging to a

Vedic s. शास्त्रान्तरीय mfn Bādar, Sch, Madhus belonging

to the s. Āśvalāyana शास्त्रान्तरीय mfn conforma-

ble to the received text-book of any particular grammati-

cal s. शास्त्रीय mfn RPrāt difference of (Vedic)

s. शारवमिदं W for every s. of the Veda प्रतिशारवमिदं

ind Madhus, प्रतिशारवम ind Bādar, Sch in every s.

प्रतिशारवम ind L the (rule of) action belonging to

a Vedic s. शारवान्तरीयकर्मिणः n MW the s. of

Āśvalāyana आश्वलायनशारव m pl, आश्वलायनशारव the

s. of Pippalada पिप्पलादाः m pl, पिप्पलादक the s. of

the Taittiriya तैत्तिरीयचरणम्, तैत्तिरीयशारव ĀtrAnukr

the s. of Vājasaneyā वाजसनेयशारव Inscr, वाजसनेयशारव

Cat , ~~the xxxxxxxx~~ वाजिनः, m pl VP , वाजिन्याः

m pl , वाजरनिमिनः m pl, Hariv (g शानकादि

a s. of the Veda वेदशाखा Bhp , वेरणाः, वेरणाः

(g अक्षिपिदि) Nir 1.17, Pāṇ, MBh 12.13, Pañcat 4.3

separated into schools (said of the Veda) शास्त्रेण mfn

Bhp a text-book received by any particular grammatical

school पार्षदम् Nir 1.17 a text-book received by all

grammatical schools सविधायिदम् Sarvad a Veda which

exists in various s. शास्त्रिन m L.

school-house n विद्यामन्दिरम् Kād — विद्यालयम्

n Rājat.

school-master ^Cदेवकीनाथः Lalit.

school-room " n शिक्षाविशालम् Vcar.

Schrebera swietenioides मोक्षकः

Bhpr. दादर

m L दाण्डापाटलि m L — जटाकः L ^{मूषकः} ~~मेहना~~ ~~मोक्षकः~~ L

— मेहना L — मोक्षकः (ifc f आ) L — मोक्षकः (only L

L .

the plant Schrebera swietenioides असितमुष्ककः

Susr .

sciatic pain

मोक्षकः कटिशूलः

science n

I विज्ञानम् (ifc fम्) Suśr -- (with

Buddhists) शास्त्रागार

Dharmas 117 शास्त्रम् Kāv,

Pur - विद्या RV, etc - प्रविद f RV - वैदुषी

Śrīkaṇṭh - वैदुष्यम् R, Sch, Rājat - वैदि f वैदस n

RV - विद्वत्ता Hariv, विद्वत्त्वम् ~~RV~~ Cāṇ - आगमः

MBh, Yājñ, etc- वी - नास्तीकृम MW - हृदयम्

(ife fअ) MW.

II ककुम् f L - कडिन्दिका L - ककिन्दिका L,

{ कलान्दिका) - काङ् m L - ककिन्दिका L, ककिन्दिका

- सहिता L .

acquainted with many sciences बहुशास्त्रज्ञ mfn MW

all s. सर्वविद्या TBr , सर्वविद्याः f pl Tār any

object of science उपकरणम् 'bow-~~strings~~.' (archery)

सर्वविद्या Vet containing all sciences सर्वविद्याभार

mf(३)n Cat deeply versed in (sacred) science सुवेद

mf n MBh different sciences विभिन्नशास्त्र mf n (in comp)

endowed with science ज्ञानवत् mf n (Pāṇ 8.2.9, Sch)

MBh, R 6.102.7, Laghuj, etc every s. सर्वविद्या Tār

an exalted s. महाविद्या MW 'eye of s.' (grammar)

शास्त्रचक्षुः n L giving s. विद्याकर mf n W a

great s. महाविद्या Up , महाविद्या MW having s.

विज्ञान mfn Hcar, Kathās, MārkaP 'jackal-s.' (divi-

nation of the cries of jackals) शिवानिधा Divyāv a

kind of s. हारकः knowing every s. सर्वशास्त्र mfn

MW 'knowing the s. of Bharata (drama)' (conversant with

dramatic writings and rules) भारतज्ञ mfn the

military s. शस्त्रशास्त्रम् MW a minor s. हपशास्त्रम् L

one completely versed in any s. तान्त्रिकः Bhāshāp on

the subject of s. (treated of in the Upanishads) आध्यात्मिक

सर्वविद्य

ind TuP posséssing all s. ~~सर्वविद्य~~ mfn SvetUp

सामस्तिक

relating to the s. of wordcomposition ~~सर्वविद्य~~ mfn

राजाविद्या

Pat on Pāṇ 4.2.104, Vārtt 12 royal s. ~~सामस्तिक~~ Kām

विज्ञानिता

s. of ~~सामस्तिक~~ (ifc) Kām 'the s. of (angury ~~xxx~~

वायसाविद्या

from observing) crows' (N. of a ch. of VarBrS) ~~विज्ञानिता~~the s. of breath ~~प्राणविद्या~~ Col 's. of causes' (dialectics, Logic) ~~हेतुविद्या~~ , Daś, Buddh the s. of elepha-nts ~~राजपरीक्षा~~ MBh 1.4355 the s. of government

राज्यतन्त्रम्, राज्यतन्त्रानि

n pl R, Rājat

the s. of gymnastics राज्याभिव्यक्ता Rājat the s. of

Mantras मन्त्रविद्या Kathās the s. of medicine वैद्यक

शास्त्रम् MW the s. of the movements of the heavenly

bodies ज्योतिषम् अयनम् Lāṭy 4.8.1, Śiksh,

the s. of proposing riddles प्रेहल्लिखानम्, प्रेहल्लिकाज्ञानम्.

L 's. of Rasas' (alchemy) रसशास्त्रम्

Sarvad

's. of reasoning' (a manual of logic) तर्कविद्या MBh

13.2195, Prab, तर्कशास्त्रम् MBh 12.9678 f, Hariv 1506,

Prab the s. of roadmaking मार्गकर्मिण n R the s.

of sacrifice यज्ञशास्त्रम् Mn 4.22 the s. of singing

संगीतशास्त्रम् Cat the s. of singing with music and

dancing संगीतम् Cat, संगीतशास्त्र the s. of singing

with music, etc संगीतविद्या Pañcar 's. of sounds'

(grammar) शब्दशास्त्रम्, शब्दशास्त्रम् Vcar 's. of

sounds' (grammar, philology) शब्दविज्ञा Daś, Śis,

शस्त्रम्
शस्त्रविद्याशास्त्रम् Buddh the s. of surgical instruments

यन्त्रविधि m Susr the s. of application of mercury

रसेश्वरदर्शनिम् the s. of trees वृक्षादिविद्या MW the

s. of using sharp instruments for diseases of the eye etc

शालाव्यशास्त्रम् g कुर्वादि the s. of vision

दुष्टिविद्या MW the s. of war रणाशिक्षा MBh युद्धविद्या

MW 's. of what is right' (logiṭ) न्यायाशिक्षा MBh

the s. of word composition सामस्तम् Pat on Pāṇ 4.2.

104, Vārtt 12 's. of words' (grammar) शब्दशास्त्रम्,

शब्दशास्त्रम् Vcar , शब्दस्मृति f Vām 3.1.4 (gra-

mmar, philology) शब्दविद्या Daś, Śis, शब्दविद्याशास्त्रम्

Buddh the s. of writing लिपिज्ञानम् Daś the s. of

Yoga योगविद्या Prasannar the s. possessed by the

Kshatriya or military order क्षात्रविद्या (Pāṇ 4.2.60, Pat.

gana अङ्गसनादि) ChUp 7.1, 2 ff, दानुर्विद Comm

skilled in all s. सर्वशास्त्रविदुः, सर्वशास्त्रविशारदुः mfn MW

skilled in sacred sciences अन्तर्वेदि mfn treating

of the s. of विज्ञानीय mfn (ifc) Suśr versed in

s. वैद्य mfn ĀśvGr, KātyŚr, Mn, etc.

scientific adj वैज्ञानिक Mn, Kāv, etc .

(esp.) any scientific treatise शास्त्रम् Nir,

Prāt, Mn, MBh, etc chapter of s. work तन्त्रम् MBh,

etc different s. works अनाशास्त्र (in comp) one learn-

ed in s. text-books सिद्धान्तिम् m W s. work तन्त्रम्

MBh, etc taught in a s. manual तान्त्रिकम् for (अ) Susr

1.3, ई Tattvas.

scilicet n यदुत

Kāraṇḍ, Divyāv.

scimeter n आसी

m RV, AV, etc. रवङ्गि MBh.

R, etc (ifc f आ Kathās), वक्रवङ्गि, वक्रवङ्गिक L

— कृपाणक L — मण्डलाशः (मण्डलाग्रम्) Rājāt करवाल

MBh, BhP, etc., करवाल, करपाल, करपालक L — केकरी

L -- कटीतलम L -- कडितुलः -- विद्युपत्तरः L --

कोशियकः Kad -- गाडमुष्टि m L -- पोरकः W --

the central projecting part of a scimitar वैशः

VarB.S. at a large s. महासि m W.

Scindapsus officinalis n हस्तिपिप्पली ~~Susr~~ Susr,

Car — गजकृष्णा Bhpr, गजपिप्पली Susr 6.40.36 —

कुञ्जरपिप्पली L — दीर्घग्रन्थि m L, गजपिप्पली —

गजोष्णा L — गजाक्षा L — इभकणा L

कोकशाजिनी Npr कपिपिप्पली L — छिद्रपिप्पली

Gal, छिद्रवेदही L — तेजाक्षा Susr 4.2.92, तेजावती

तेजवती तेजसी
Susr 4.2, 8, 15, 6, ~~मजसी~~ Bhpr 5.1.170 ~~मजसी~~

Npr — वारिः Susr, Bhpr (वरसीर and वारिः)

II कपिवल्लीका L, कपिवल्ली - पञ्चजा,

पञ्चमल्लः L - जामातः m L - त्रिकुली L

नशीरः L - राकुलादनी L - रोनकालिक, रोनकाली

L - शैकजाता L - शेरशरी, रासना, गन्धका,

पियङ्गु - रासनातः L - स्थूलवैदेही L, स्थूला L,

the plant Scindapsus officinalis शुद्धवैदेही L

the plant Gajapippati (described as bearing a fruit resem

bling long pepper, S. officinalis) कुञ्जपिप्पली L.

scintillate vb ध्वस् or ध्वस् ~~ध्वस्~~

caus ध्वसयति RV 1.140.3.5.

sciolism n पल्लवग्राहिता MW..

sciolist n अहोरात्र m L, जिह्वा .

the scion of a family होहमाला Bear 'Varuna'

s. अरुणाक्षरः VarBrS.

the root of Scirpus kysoor (a kind of grass with a

bulbous root) कशेरु (U_n 1.90) and n Susr,

कशेरुकः (कशेरुका, कशेरुकाल L) Susr

the root of S. Kysoor गाङ्गेयः Susr 6.17.15 & 39.

94 , क्षुद्रमुरता L , गन्धकन्दकः , गुण्डकः

L Scirpus kysoor गुच्छमूलिका L , गुण्डः L,

क्षत्रगुच्छः L , त्रिधाराकः L , त्रिधारा Npr the

root of Scirpus kysoor दीदीकाण्डः L S. kysoor नीलपत्रः

L the root of S. kysoor पयोधर (ifo fअ) L

S. kysoor महारसः L the foot of S. kysoor वृषपर्वण

m L , सुकन्दः L , सुगन्धि m L , सुकन्दः

L.

~~Scirpus maximus~~Scirpus maximus n रवङ्गमान्तः L, रवङ्गकाश,रवङ्गमान्तः L, रवङ्गम L.scissors n कर्तारि f Suśr, Heat, कर्तारिका

Hit, Heat, कर्तारी Heat, कर्तारिका Tantras, कर्तारी

W, कर्तारिका, कर्तारी — रवङ्गधारा L — कर्तारी L

भुरिज f du.

a kind of scissors pointed like a heron's beak

शरीरमुखी Susr a kind of s. used in surgery अन्तमुखी

Susr a pair of s. कल्पनी L , कृपाणी Kad

सुपुटी L , (used to cut the areca-nut into small

pieces) शङ्कुका W.

scoff vb पीय

cl 1 पीयति RV, AV, Nir

4.25 प्रस्तुम् caus प्रस्तोभयति BhP.

scoff n विडम्बनम्, विडम्बना

MBh, Kāv,

etc

scoffed at निन्दितकृत ~~म~~ mfn MW to be s.

in return प्रतिभण्डितकृत mfn L.

scoffer n निन्द f RV, निन्दित m RV.

scoffing adj विनिन्दक

MarkP.

scoffing n विस्मय

BhP.

scold vb सैतर्ज caus सैतर्जयति MBh,

Kāv, etc, तर्ज cl 1 तर्जति (ep. also Ā) MBh

8.1543, Bhatt 14.80, तर्ज caus तर्जयति (ep.

also Ā) Hariv 11166, Daś, BhP, etc, समभितर्ज समभितर्जयति

Hariv, आतर्ज caus MBh 8.7176, Kād, आभितर्ज

आभितर्जयति - आभिभत्स R, परिभत्स परिभत्सति

or परिभत्सयति MBh, R, अवभत्स MBh 5.641 &

7115, R --- अविक्षिप --- परिगर्ज परिगर्जति R---

शप cl 1.4 शपति, शपते, शप्यति, शप्यते Yājñ,

Kāv, Pur — उपाकभ उपाकभते ChUp, MBh, Śak,

Śis, etc — उपक्रुश उपक्रोशति — अपश्वंसि अपश्वंस्.

सति (comm on) MBh 1.5596 - उपक्रु उपक्रोति,

उपक्रुते Vop 23.25.

to scold at आक्रुश आक्रोशति TS, ŚBr,

etc to s. thoroughly अभिनिर्भसि R 2.78.19.

scolded adj संतर्जित W, तर्जित Bhatt

Rajat 3.34, Sāh - आक्रुष्ट Mn 6.48, MBh - अधिाक्षेप्त

— (at) उपक्रुष्ट .

to be scolded आविाक्षेप्त तर्जनीय .

having scolded ^{उपक्रुष्ट} ~~उपक्रुष्ट~~ ind p Hit.

to be scolded तर्जनीय

one who scolds

उपक्रोष्ट

mfnscolding adj आक्रोशयिन्

Vishnus, कृष्ट

MBh 13.2135 .

to call to (in a scolding manner) अभिक्रुश

AV, etc.

scolding n तर्जनम् R 3.5, Ragh 19.17, Kum 6.

45, etc — आक्रोशम् L — तर्जना Sāh — अवभत्स्यम्

Jatakam — आक्रोशः (Nir, Pāṇ 6.2.158) Yājñ, Gaut, Āp,

etc — अवक्षेपः Pāṇ 6.3.73, § Comm — शपथः (and

शपथम् § अर्धचादि ifc f आ) L .

while badly scolding दुराक्रोशम् ind R 4.9.19

to deter by ~~scolding~~ s. अवभत्स्य MBh 5.641 &

scoop n कुन्तालिका L — कठिनकः L कठिनम्

L .

a small scoop खनित्रकम् Pañcat, Kathās 61.109,

खनित्रिका L.

scope n विषयः (ifc f3a) ŚāṅkhŚr, MBh, et

, प्राविष्यः Kum 21 — तत्परता W — लक्ष्णम् Aprāt,

Yājñ, MBh, BhP — लोकः RV, AV, Br, ĀśvŚr.

coming within the s. of लक्ष्णम् (ifc) free

s. वरिवस् n RV, VS, TS , यचस् n RV, AV,

ŚBr giving s. प्रयञ्जनम् W offering s. for action

गोचरः (esp. ifc) one who acts with a certain s.

उद्देष्ट mfn one who has gained s. लब्धावकाश

(Śak, Kathās), लब्धावसर (KaushUp, HParis) s. for

movement उरुगायम् RV, ŚBr, KathUp the s. of संधि m

(exceptionally f) (comp) EX Pañcat that which has obtain

ed free s. लब्धावसर mf(आ)n Mudr, Ratnāv to find

s. अवकाशो लभ्, अवकाशमाप् to give s. for उपस्थानं

कु
ŚBr 1 .

to have free scope दिव् cl 4 दीव्यति, दीव्यते .

scorbutic affection of the gums शोथः Suśr,

Bhpr.

scorch vh पुष् cl 1,4 श्लेषति, पुष्यति

Suśr (only pass पुष्यते) cl 9 पुष्याति Bhaṭṭ —

प्रत्युष् प्रत्योषति RV — कूड् cl 10 कूडयति

RV 8.26.10, AitBr 4.9, Kapishṭh 4.2 — निष्टप् MBh,

परितप् aus परितापयति R, Pañc, Hit, सेतप्

caus संतापयति Kauś, MBh, etc, संताप् संतापति

R, Suśr, VarBrS, etc — दह् cl 1 दहति (ep.

also Ā) RV, etc, विदह् विदहति RV, MBh.

scorched adj पृष्ठ

Ritus, Var, Suśr, परिपृष्ठ

L, विपृष्ठ R — कृत्ति Suśr — क्षाम f(आ)

KātyŚr, Jaim — निष्टप्त VS, TBr, MBh, etc, संतापित

MBh, Kāv, etc, अभितप्त, परिसंतप्त R — दृष्टा AV

4.18, KātyŚr, Mn, etc, परिदृष्टा MBh, Hariv, etc .

first scorched (with tears) प्रथमोभेतप्त

Ragh

^{scorched}
mingled with s. particles that have been s. off क्षामकषमि
 श्र

ŚBr 2.5.2.46, = सक्षामकषमि ŚBr 3 s. rice दक्षान्तम् I

s. up प्रविताप्त

Kām

to be s. प्रत्युप

ŚBr.

scorching adj प्रोषण

Mālatīm, प्रोषिन्

Bālar — नैदाघ f(ई) Megh, नैदाघिक f(ई)

BhP, नैदाघीय f(ई) TāṇḍBr — शोष f(आ) AV

— प्रोषण Pañcat — परितापिन् Kām, प्रतापिन् —

कुषाकु L — तिग्म RV, etc — दहन f(ई)

Hariv, BhP, Bharṭr, Goraksh 164, विदहिन् Lāṭy,

Suśr, Bhpr.

not scorching अनिदीहक

MaitrS all s.

विश्वदात्र TS, विश्वदात्र AV, MaitrS 's. and

burning at home' (a house-hero, toward) जेहदाहिन्

gaṇas पात्रेसमितादि and युक्तारोहादि s. heat (esp. of

the sun) सं निदाधः BhP s. the forehead (as the sun)

कलाटप Kālid, Hcar.

scorching n परितापः

Kālid, MārkP — उष्ण

Suśr.

score n विंशति f RV, etc.

amounting to one and half score अर्धविंशतिकी^न mfn.

worth one and a half s. अर्धविंशतिकी^न mfn.

scoria formed on metals by exposure to heat and air

रोति f L.

scorn vb मेहर्य् विहर्यति

Nir 7.17

scorn n निडम्बनम्, निडम्बण

MBh, Kāv,

— ऋतीया L.

scorner n निन्दक

mfn (mostly ifc) Mn,

MBh, etc, निन्दित m RV.

scornful adj क्षिप्तु (Pāṇ 3.2.140) (BRD) —

सोत्प्रास Ratnāv, Kād — सासूय Kāv, Kathās-प्रायु

m, पीयलु RV.

scornfully सोत्प्रासम् ind — धिष् only instr

धिष्ठा RV 1.173.8, 4.21.6 (= प्रज्ञा, कर्मन् , स्तुति

Sāy) .

to answer scornfully प्रत्यभिमिथ् प्रत्यभिमेति

scorning adj हसत् Śis 5.63.

the first drikāṇa in Scorpio सातः VarBrS

the month when the sun is in S. वृश्चिकः W 'ruler of-

the (Zodiacal sign) S. (N. of the planet Mercury) वृश्चिकः
३१:

VarBrS S. the Zodiac आदि m VārBrS the sign

of the Zodiac S. नक्रः Gol the sign S. कौटिल्यः

कोप्यः VarBrS 1.7 the first drikāṇasin S.

व्यातवर्गः VarBrS (Sch) the zodiacal sign S. वृश्चिकः

VarBrS, Pur, , वृश्चिकराशि m Vās.

scorpion n I वृश्चिकः , वृश्चिकः L-पुच्छक
पटक

A — आति m L, अतिन् m BhP, etc, (in the

zodiac) अतिन् m VarBrS, आति m, अतिन् m

L — शूककीटः, शूककीटकः .

II कण्डोषः L — कालिका L — खजूरः

, सज्जूरकः Vasantar 15.8 — द्रुणः (only L), द्रुणः

‡, द्रोणः — द्रुतः L — वलीनः W — वस्कराष्टिका L

— शीतकः L .

a female scorpion वृश्चिकी L , शतघ्नो W

a kind of animal similar to a s. विश्वम्भर mf(आ)n

Suśr, Car, विश्वम्भरकः VarBrS a kind of s. अजकावः

अजकावम् RV 7.50.1 , विश्वम्भर mf(आ)n Suśr, Car

विश्वम्भरकः VarBrS , स्वरु m L a live of xx

scorpions वृश्चिकाली Vāś the ~~scorpion~~ scorpion in

the zodiac कीटः Varṣṣ.

scoundrel n दुर्जनः Mn, Kāv, etc—द्विजिह्वः

W — (rarely) दुर्मति m.

well scoured समार्जित mfn MBh, Hariv,

सम्पृष्ट mfn ŚBr, etc.

scourge vb वितुद् वितुदति, वितुदते RV, etc.

scouring n सम्मार्जनम् ŚrS, Mn, MBh, etc.

having a scowling brow विकुञ्चितललाटम् mfñ MBh.

scrape vb विस्त्रिस्त्रि विस्त्रिस्त्रिस्त्रि M Lāṭy, MBh,

etc, उल्लिख् M उल्लिखति MBh, BhP, Suśr, etc,

त्रिस्त्रि cl 6 (Dhātup 28.72) त्रिस्त्रिस्त्रि (rarely त्रिस्त्रिस्त्रिस्त्रि)

AV, etc — त्रिस्त्रि cl 6 त्रिस्त्रिस्त्रि — उद्वप् उद्वपति

— कण्ठ्य Nom कण्ठ्याति, कण्ठ्यते TS, ŚBr, Mn,

etc — कण्ठ cl 1 कण्ठति, कण्ठते Pāṇ 3.4.34,

Naish — रद् cl 1 (Dhātup 3.16) ~~रद्~~ रद्ति,

(rarely * रदते) RV, AV, Suśr.

to scrape against व्यातिस्व् व्यातिस्वति Kir

to s. off अपतिस्व् AV 14.2.68 , नितिस्व् नितिस्वति

Āpast , वितिस्व् विनितिस्वति Car , अपक्ष्

AV to s. round about परितस्व् परितस्वति R to

s. together अभिसमाह Kauś , प्रतस्व् प्रतस्वति,

प्रतिस्वते PārGr to s. up अभिसमाह Kauś to s.

with the feet अपक् अपास्किरते (Pāṇ 6.1.142)

Uttarar , अनस्कृ Ā Śis 5.63.

scraped adj निहिरित Pañcat, निहिरित AV,

etc — आलीढ .

anything scraped off अवलेखः Suśr s. out of

the ground कोरित Bhpr 2.26 what is s. off from a

pan निकाषः MaitrS .

to be scraped उल्लेख्य , लेख्य Suśr.

scraper n निर्लेखनम् Suśr — कृपणः Pañcat,

ŚārngP .

a kind of wooden scraper काष्ठकुद्दालः L, vv. u काष्ठ-

कुद्दाल, काष्ठकुद्दाल the pointed end of a s. क्षणू L

a tongue -s. जिह्वानिलेखन Ashtāṅg 1.2.4, जिह्वानिलेख-
निक

Buddh, L , जिह्वालेखनी W, जिह्वालेखनिका W

a wooden s. अभि f VS, AV, ŚBr, etc.

scraping adj

कष

(fix (ifc) — लेखन

f(३) Suśr .scraping n उल्लेखनम् Mn, Yājñ , (the act of)

लेखनम् Car, Suśr , विनिर्लेखनम् Bālar,

आलेखनम् — (the act of) कण्डूजनम् — विनिर्लेखनम्^{णम्} Daśarscrapings निष्काषः

MaitrS.

an instrument for scraping लेखनम् Kauś any

instrument for s. मृक्षः RV 8.66.3 an instrument for

s. off निलेखनम् Suśr s. the tongue जिह्वोलेखनम् W

s. with a sharp object खरकण्डूयनम्, खरकण्डूयितम् MBh

3.33.66.

scratch vb I कण्डूय Nom कण्डूयति, कण्डूयते

TS, ŚBr, Mn, etc — समुह्लिस्व् समुह्लिस्वति Num,

लिस्व् cl 6 (Dh̥tup 28.72) लिस्वति (rarely लिस्वते)

AV, etc, आलिस्व् आलिस्वति ŚBr, KātyŚr, ॥

MBh, Hariv, etc, उह्लिस्व् उह्लिस्वति MBh, BhP,

Suśr, etc, लिस्व् caus लेस्वयति (लिस्वापयति)

Suśr, निर्लिस्व् निर्लिस्वति Suśr, रंलिस्व्

संलिस्वति Suśr, अवलिस्व् Suśr, प्रलिस्व्

प्राप्तेष्वति Mn 4.55, विविस्व् विविस्वति Lāṭy

MBh, etc — रिस्व् cl 6 रिस्वति — कष् cl 1 कषति,

कषते Pāṇ 3.4.34, Naish, निक्ष् निक्षति, निक्षते

Car — रद् cl 1 (Dhātup 3.16) रदति (rarely

रदते) RV, AV, Suśr .

II वित्रुइ वित्रुइति

KātyŚr, Sch.

III क्षुर् cl 6 क्षुरति Dhātup 29.54 -क्षुर्

cl 6 क्षुरति Dhātup 28.52, क्षुर्, -क्षुर् .

to scratch at व्यातिस्व व्यातिरवति Kīr

to s. down समातिस्व समातिरवति VarBrS,

Kathās, Sarvad, Heat to s. in वितिस्व वितिरवति

Gol, MBh, etc , प्रोहतिस्व प्रोहतिरवति Gṛihyas,

प्रद प्रदति RV to s. off विनिर्तिस्व

विनिर्तिरवति Car , निर्तिस्व निर्तिरवति Āpast

अवघृष् caus Suśr to s. on वितिस्व वितिरवति

Gol, MBh, etc to s. one's ~~self~~ self कप् Ā ChUp,

Vait to s. up all round समुत्तिस्व् समुत्तिस्वती

ŚBr to s. upon व्यातिस्व् व्यातिस्वति Kir .

to be scratched कण्डूय pass कण्डूयते VarBrS

to cause to scratch वितिस्व् caus वितेस्वयति or

वितेस्वापयति Kṛishṇaj , तिस्व् caus तेस्वयति

(तिस्वापयति) ŚāṅkhŚr, Mn, etc.

scratch n लेखा ŚBr, etc, विलेखा MBh,

Suśr — लेखा Grihyas, Yājñ, MBh, etc, लेखः (m.c.)

for लेखा) CauraP — नखविलेखा W_१ नखपदम् Megh

— नखव्रणम् w.

the act of marking by scratches उल्लेखनम्

KātyŚr delineated by s. आलिखित mfn ŚBr making

out by s. आलेखनम् nail-scratch नखर mfn Cat

a s. in the form of a peacock's foot made with fingernails

मायूरपदकम् L the s. of a fingernail सुमुखम् L

a s. with a fingernail आचक्षुरितकम् L, ~~अचक्षुरितकम्~~

करुहादम् Megh 95 s. with the nail नखलेखा MW

the semi-circular s. of the fingernail अर्धचन्द्रः L,

अर्धेन्दु m Naish.

to make a scratch उल्लिख् उल्लिखति ShadvBr

Gobh, ĀśvGr, etc to make a s. on आलिख् आलिखति

scratched adj विरचित AV, etc, उल्लिखित

विरचित Pancat, आतिरित ŚBr, संतिरित .

ⁿ
anything scratched off कर्षः see क्षामकर्षमि

a magical diagram s. on the ground आकृष्टः Kaus

one whose shoulders are s. by his horns (said of the lea-

der of a herd of cattle to mark superiority) विधरणोल्लिखित
तस्कन्ध

MW s. with straight lines ऋज्विरचित ŚBr 10 so s.

इत्यातिरित ŚBr to be s. लेख्य Susr diffi-

cult to be s. दूरद

Śis 19.106 liable to be s. with

iron मोहलेरय Samkhyas, Sch.

scratcher n कण्डूयितृ

Ragh 13.43 - नखविष्किरः

Mn 5.13 .

one who scratches the skin तग मेदकः Mn 8,284

scratching कण्डूयितृ

Ragh 13.43.

scratching adj कण्डू मत् Suśr , कण्डुर f(आ)

Suśr — लेखिन् Ragh , विलेखिन् MBh , लेखन

f(ई) Suśr , लिख , उल्लेखिन् Kād , आलिखत्

, विलेखन Suśr — रद (ifc) Ghaṭ .

feeling & desire to scratch कण्डू Sāh ,

कण्डू जुष् Hcar 44.7 feeling or having a desire to s.

कण्डू उत्तरार, Bālar.

scratching n (the act of) कण्डूयनम् — कण्डूया

Comm on Pāṇ, Vop, कण्डूयितम्, कण्डू, कण्डू f Śāntiś

कण्डूति f — (the act of) कण्डूयनम् Kāv, Sāh, (the

act of) कण्डूयनम् Car, Suśr, कण्डूयनम् Bālar

कण्डूयनम्, Gaut, MEh, कण्डूयः Śis, KātyŚr, Sch,

आकण्डूयनम्, प्रोक्तेयनम् W -- कण्डूयनम् Kād,

Kir, कण्डूयः Mear, Kir, कण्डूयनम् Daśar — कण्डूयनम्

Suśr 2.149.13 — कण्डूयः f L .

close fighting (with mutual scratching) नखानखि

ind MBh 8.2377 much s. सुकण्डु m L s. open

उल्लेखनम् Mn, Yājñ s. up उल्लेखनम् Mn, Yājñ

's. the cheek' गण्डकण्डु m MBh 2.397, गण्डकण्डु B

serving for s. (as a straw) कण्डूयजक mfn Pañcat

(Hit).

to mark by scratching उल्लिख् उल्लिखति

to produce by s. लिख् cl 6 (Dhātup 28.72) लिखति

(rarely लिखते) Br, etc.

scream vb उक्लृश, उक्लोशति MBh, R,

MārkP — वाश cl 4 Intens वावाश्यते (राशश्यते

MBh) वावाष्टि RV — (said of animals) व्याह व्याहति.

व्याहते KātyŚr.

to scream about विनद् विनदति (acc) MBh

to s. aloud विरु caus । रावयति Mn 4.64 to s. at

or above विनद् विनदति (acc) MBh to s. aloud

रस् Intens रास्यते (or रास्ति Gr)

Bhatt , रट् Intens राटीति R, Kāśikh,

Bhojapr , र Intens (Ved) रोटीति or (ep.)

रोस्यते, रोस्यति or (Gr) रोति .

scream n प्रकोशः Lāṭy -- बहिः mfn MBh.

R, Var, Kathās — रसितम् Kāv, Rājat, आरसः Śis,

आरसः Mālar — चटु m W.

a loud scream फुकृतम् Rājat uttering a s.

मुक्तफुत्कार mfn Kathās.

screamed adj रटित .

screamer n रवितृ mfn AitBr.

screaming adj राविन् f(इणी) MBh, R,

VarBrS — मुक्तफुत्कार Kathās — परिराट्क (Pāṇ 3.2.146)

परिराटिन् (Pāṇ 3.2.142) — नाशक Mricch, वासन

Bhatt , परिवादिन् w — विवाच् RV.

screaming harshly रुक्षवाशिन् Kām.

screaming n विरुति f Kād, Mudr , रावणम्

MW — फुत्कारः Bhartr, Kathās — परिश्रुतम् w,

रुटितम् Kād, Hcar, Rājat — रसनम् VarBrS,

Bālar , आरसितम् Hariv.

the screaming of monkeys फुत्कारः Kāv.

screech vb आरट्

P Kathās, Bhatt..

~~screech~~

screech n चटु

m W.

screeching n व्याकोशः Hcar.

screen vb वृ cl 5, 9, 1 वृणोति वृणुते,

वृणाति, वृणीते, वरति, वरते

RV, etc-कट्

cl 1 कटति स्वट् cl 10 — स्वट् धातु 32.

screen n जवनी L, जवनिका Hariv 4648,

Śis 4.54, BhP, जावनिका HParis 9.45 — व्यवधानम् Kum,

Samk — पटः MBh, Kāv, etc (पटम् L, ifc पट)

पटलकः, पटलकम् Kād — गडः L — वासर n

MW.

an outer screen जीशारः L the root of a fragra

nt grass (used for tatties or screens) अमृणालम् a s.

of cloth शतनिका Kāv, BhP, (especially surrounding

a tent) अपरी L a s. of straw कटः TS, ŚBr,,

KātyŚr, Mn, etc s. surrounding a tent काण्डपटः Daś,

Kād 2.121.14, काण्डपटी L, काण्डपटक Śis sitt-

ing behind a s. इमिस्द mfn RV a small s. इमिस्द

W.

screened adj आवृत RV, AV, ŚBr, Kathās,

MBh, BhP, etc, प्रावृत RV, etc, वृत RV,

etc व्यावृत W, विनिवारित W—अवगुहित MBh,

Mn, 4.49, etc—अन्तरित—कटिन् .

screened from view व्यवहित Śamk.

one who screens वरीतृ mfn Pāṇ 7.2.34, Sch

वरीतृ mfn Pāṇ 7.2.34, Sch , व्यवहारतृ mfn

W. MW.

screening adj व्यवहारक f(इका) W—पार्श्वगत MW

screening n व्यावृत्ति f W, व्यावृत्ति f ŚBr

(prob for व्यावृत्ति)

a bamboo screw at the lower end of a lute वेदाश्लोका

L a bamboo s. at the lower end of a Vīnā वेदाश्लोका L

scribe n लेखकः Yājñ, MBh, etc — लिपिकः

Divyāv, लिपिकरः MBh, Vās, लिपिकारः L — लिपिकरः

Pāṇ 3.2.21, लिपिकरः L — अक्षरजीवकः, अक्षरजीविकः

अक्षरजीवन् m, अक्षरचञ्क, अक्षरचुञ्क m

अक्षरचणः, अक्षरचनः L — वर्णिन् m L, वर्णिकः

L, (वर्णिकः), वर्णिकः L — किरकः L — क्षिरकः

L, लेखक — करणः W .

a number of scribes कारणम् W.

scriptural adj शास्त्र

f(ई) Mn 2.150, etc.

etc.

scripture n प्रमाणशास्त्रम् MW, शास्त्रम् Kav,

Pur— शासनम् (ifc fआ) W, शास्त्र— लिखितम्

Yājñ, Sch (IW 297) — लेख्यपत्रम् Mudr, लेख्यपत्रकः,

लेख्यपत्रकम् L - अधिरसेस्थानम् L..

the law of Northern Buddhism (in nine canonical

scriptures, viz. Prajñāpāramitā Gaṇḍa-vyūha, etc) धर्मः

not acting in accordance with the scripture अयथाशास्त्रं

कारिन्

mfn (with Buddhists) one of the nine divisions of sacred

scriptures उदान

Dharmas 62(MWB 63).

scrofula n (also personified as a demon) वन्दनम्

RV.

scrotum n अण्डकोशः, अण्डकोषः, अण्डकोषकः,

अण्डकः, अण्डुकः (only L), अण्डम्, अण्डः L, कोशः ॥ ७:

Gal, अण्डकोश, कोशः Suśr, VarBrS, कोशम् L

- मुष्कः RV, etc — फलकोशः Suśr, or फलकोशकः m

sg फलकोशको m du L, कोशफलम् VarBrS 67.9

- मुत्रकोशः ŚāringS — फेलुकः L — बीजपेशिका^{का} L —

वृषणः VS, etc, वृषणम् Siddh — शोफः AitBr,

शोपस् n Uṇ 4, 200 — सीमन् f Pat on Pāṇ 2.3.36 .

enlargement of scrotum मेदोवृद्धि f W enlargement

of the s. from hernia etc मोक्षवृद्धि f L enlarge-

ment of the s. (including inguinal hernia, etc) कुरुः

L an eruption on the s. मुष्कचक्रे f Suśr having a

large s. (sadi of Śiva) महाकोश mfn MBh having a

white s. (as a kind of stallion) श्वेताण्ड mfn MBh the

region of the s. मुष्कदेशः Hit rupture of s. मूत्रवर्ति

f Suśr the s. of a bull गोवृषणः Suśr 1.13.6 swell-

ing of the s. अण्डवर्धनम्, अण्डवृद्धि f a tubular

vessel above the s. अण्डयुग्मी (MaitrS, KātyŚr), अण्डयुद्धि

(ĀpŚr) f .

scrubbing n अवधर्षणम् Suśr, Yājñ 3.66

scum n फणः TBr - फेनः once फेनम्

(often written फेण and prob connected with फण्)

RV, etc. ~~फेणः~~

'carrying of the scum' फेनवाहिन् mfn drinking

the s. of any liquor मण्डप mfn (Up 3.145, Sch)

Pañcar drinking the s. of boiled rice मण्डप mfn (Up

3.145, Sch) Pañcar earth s. पृथिवीमण्डः, पृथिवीमण्डम्

L 'having water resembling the s. of melted butter'

घृतमण्डादः R 4.44.60 made from the s. of any liquid

मण्डमय mf (इ) n MBh the overflowing s. of boiling

rice प्रस्रावः L the s. of boiled rice पिच्छा L ,

मण्डः, मण्डम् (ifc f आ) Nir, Uttarar, Suśr ,

भक्तमण्डः, भक्तमण्डम्, भक्तमण्डका, भक्तमण्डकम् L,

मूर्धिरसः L , ज्येष्ठाम्बु n L , निस्त्रावः L

the s. of curdled milk वाजिनम् Lāṭy, Sch the s. of

grain पिच्छा L the s. of melted butter घृतमण्डः Car

8.6.79, Suśr , सर्पिमण्डः Suśr the s. of parched

grain गजमण्डः Suśr the s. of Surā सुरोत्तमम्

(prob) Gobh sour s. of boiled rice रवागुली, रवागु^{ल्या} L

scruple n शूका L.

scrupulous adj सख्ण r(आ) Jātakam

scrutinizing adj अनुसारक , अनुसारिन् - ग्राहिन्

Śak 2. $\frac{6}{7}$ — निरालोक (ifc) MBh.

worthy of scrutiny अनुसन्धेय mfn .

scuffle n विमर्द MBh, Kāv, etc.

sculptor n रूपकारः, रूपकृत्

m Kathās

चिपिरिका

Kap, Sch.

scurf n (on a healed wound) चिपिरिका Suśr 1.

23.14, Sch -- मज्जिमा m Kull on Mn 5.135. ~~frunished~~

~~frunished~~

frunished with ~~herms~~scurf (a healed wound) चिपिरिकाव-

त्

mfn Suśr 1.14.

scurrility n मोरख्यम्, मोरखरी

MW.

scurrilous adj दुर्मुख f(ई) Bhartr 2.59

- अबद्धमुख L, मातृमुख L, मुखर f(आ)

L मुखशफ L

scurrilous language वाक्पारुष्यम् Mn, Pañcat.

kind of scurvy in the mouth महासौखिरः Suśr.

scythe n दण्टि f Gal .

a small scythe खड्गः L.

sea n I समुद्रः (समुद्रम् only RV 6.72.3,

ifc f3A) RV, etc — अर्णवः, अर्णवम् — सिन्धु m

RV, etc — उदधि m — वारिधि m Kāv, Kathās, etc,

वारिराक्षि m Kāv, Kathās, Hit, etc, — वार्धि m

Kāv, BhP, वारिकम् m (only L) — अपानिधि,

सर्वभोनिधि m MBh — लवणनिधि m MärkP, लवणाम्बुराक्षि m

Kāv, लवणाम्भस् m MBh, Hariv, Kāv, लवणोदधि m R,

Pur, लवणोदकः Buddh, लवणजलः MBh, लवणजगधि

m (BhP) लवणजलनिधि m (R), लवणतोयः R, लवणवारे

m ŚārṅgaP, लवणसमुद्रः Sūryapr, लवणसिन्धु m Śis Comm

— पाथिस n Up 2.115, Sch, पाथोधि m Vcar, पाथोनिधि

m L — रत्नाकरः (ifc f अ) Kāv, etc, रत्नगर्भः L,

रत्ननिधि m MBh, रत्नराशि m L — मकराकरः Kathā

, मकराङ्गः L, मकराढ्यः MBh, R, मकरावासः MBh

मकरध्वजः Harav — शषकेतनः Kuval 33 — मकरिन् m

L — मीरः Up 2.25, Sch — मिधि m L — मीवालयः L

- द्वीपिनी Bālar 3.48 -- पारावारः Prasannar, पारापारः

L - पुरणः Un 2.81, Sch.

II अकूपारः VS, etc, आकूपारः L, अकूपारः

कृतकणम् L - चन्द्रजनकः Gal - तरङ्ग, माग्निम् m

Prasannar 7. $\frac{9}{10}$ - धनवत् m Kāvyaḍ 3.117 - धृतवन्

m - देवशिपः Nīlak on MBh 4.1712 - नित्यः L - पत्न्यः

Gal - पुरणः L - पृथिवीपूवः Gal - प्यानः L

- प्रेक्षन् m Un 4.116, Sch - भरु m L - भुविस्

m Uṇ 2.113, Sch— मन्दिरः L—महाकच्छः L—महोप्रा-
वीरः,

महोप्रावीरम् L—महोप्रावरम् L—माकराकरः Na1öd-मित्तु

m L—मृतोद्भवः L—यादईशः, यादःपति m,

यादसाम् पतिः m, यादोनाथः, यादोनिवासः L—^{राघवः} १

L—वरुणावासः, वरुणालयः

R—वाङ्मः L—

(said of the) वैष्णु

mfn ŚāṅkhGr—समीचः Uṇ

4.92, Sch—सरस्वत् m Śis—(said of) सतीग

mfn (सतीग) MaitrS, Kapishṭh—सुदामन् m L

— स्तम्भि m L, स्तम्भिन् m L, स्तिभि, स्तिभि m

Un 4.121, Sch — (rarely) हृदः (once ~~हृदम्~~ ifc f आ)

along the sea अनुसमुद्रम् ind Pāṇ 4.3.10 as far

as the s. आवारिधि ind Kir at the s. प्रत्युदीधि ind

Bālar belonging to the s. समुद्रिय ^{सामुद्रिक} mf (आ) n RV, ,

mf n MBh boundary of sea and land (personified as the

daughter of Meru and Dhārīṇī and the wife of Samudra) वेत्ता

MBh, Kāv come from the s. आर्णव mf n Naish dwell.

ing near the s. समुद्रवासिन mf n MBh 'existing in the

s. (a muscle) अर्णवभवः, अर्णोभवः L 'flower s.'

(N. of the Varsha governed by Prina Kusumoda) कुरुमादम्

VP flowing into the s. समुद्रिथ mf(आ) n RV flowing

to the s. समुद्रायण mf(आ) n PrasnUp the foaming s.

अर्णवः RV, VS , अर्णस् n RV fond of the s.

(produced in maritime countries) तोयधिप्रियम् L from

the s. समुद्रतः ind. RV god of the s. महाकच्छः L

going by s. समुद्रगमनम् MW great s. महासमुद्रः Var ,

(four in number) महोदधि m MBh, Kāv, etc having

four seas चतुःसमुद्र mf(ई)n RV ~~10.47~~ 10.47.2 having

put to ~~xxx~~ sea प्रतीर्ण mfn ŚBr having the s. as

mother सिन्धुमातृ mfn RV in the middle of the s.

मध्येसमुद्रम् ind Śis , मध्येवार्धि ind HParis, मध्येसमु-
द्रम्

ind ŚBr 'mistress of the s.' (a river) समुद्रवल्लभा

Vcar a particular s. having thick water (enveloping the

earth with its atmosphere) घनोद्गम्

BrĀrUp 3.3.2,

Sch, TĀr 1.22.8, Sāy, ~~xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx~~ घनतोयम्

BrĀrUp, Sch (perhaps) passing through the s. सिन्धुवाहम्

mfn RV produced from or in the s. समुद्रभव mfn MW

produced in the s. समुद्रज mfn AV, Suśr, Pañcat

relating to the s. सामुद्र mfn Kauś, Suśr, MBh, etc,

Vāgsh , समुद्रीय mfn MW, समुद्र mfn SV ,

सामुद्रिक mfn MBh , सेन्धव mf(ई)n Buddh,

औदन्वतर mf n Bālar, वारुण mf (इ) n MBh, Kāv,

etc , सागर mf (इ) n Hariv the rising of the

s. पूरः Kāv , Suśr, etc , वृद्धि f MBh

'river-lord' the s. तरङ्गिणीनाथः Bālar, Vcar 13,

तरङ्गिणीभर्तृ m Vcar 13.53 's.-beloved' (a river)

समुद्रदयिता L , समुद्रकान्ता L 's.-born' (a muscle

shell) महोदधिजः MBh , लवणजलोद्भवः MBh , (a cattle

fish) अर्णवजः L, अर्णवमलम्, (osseipiae) पयोधिजम्

L , (sea-salt) लवणाब्धिजम् L seabound (as the earth)

समुद्रपर्यन्त mf(आ) n AitBr, Pañcat ~~xx~~ s.-clad (as the

earth) सागराम्बर mf(आ) n R, Ragh, Rājat s. clothes

समुद्रवसन mf(आ) n Hariv , (veiled a concealed in the

waters (said of Agni)) समुद्रवासस् mfn RV , (the

earth) समुद्राम्बरा L , (the earth) समुद्रावरण mf(आ))

n BhP the s.-coast समुद्रतटम् W 's.-confluence'

(~~at~~ the mouth of a river) सिन्धुसङ्गमः Rājat 's.-

crow' (the Cormorant) पानीयकारिका Un 1.7., Sch s.-

foam दलार्कः L 's.-flower' (a conch shell) सिन्धुपुष्पः

L 's.-foam' (the bone of the cuttle fish (so light that

it floats)) समुद्रफेणः, समुद्रफेनः Ragh, Susr, Bhpr

, (cuttle fish bone) सिन्धुकफः L , (cuttle fish

bone) पयोधिकम् L , (indurated, cuttlefish bone)

जलहासः L, जलहासकः W 's.-fruit' (a partic.

drug) समुद्रफेणम् L a s. full of saliva लालापुष्पः

BhP 's.-girdled' (the earth) समुद्रकाञ्ची L, 'xx

रत्नाकरमेखला Daś , समुद्रमेखला L , समुद्ररश्मि mf

(आ)n Hariv, Ragh, VarBrS, समुद्ररश्मि s.-girt (as

earth) सागरान्त mf(आ)n MBh, R, VarBrS , समुद्रवर्णन

mf(आ)n Hariv , अर्णवशङ्करी Kāvyaḍ 3.149 ,

वसनार्णव mf(आ)n R s.-going समुद्रगमिन् mfn MW

the s. of clarified butter सर्पिरब्धि m MārkaP ,

(one of the seven mythical seas) आज्यनारि m L a

s. of compassion करुणवरुणालयः

Kāv 's. of disea-

ses' (nickname of a physician) व्याधिसिन्धु

Hāsy the

s. of fresh water जलसमुद्रः

L a s. of ghee

धृताधि m 's. of love' (N. of work) मदनाणवः

the s. of milk दुधसमुद्रः L, दुधसिन्धु m

Mālatīm 3. $\frac{10}{11}$, दुधसिन्धु m Rājāt 3.176, Kathās, दुधाम्बुधि

m Prab 4. $\frac{30}{8}$, दुधोदधि m ~~Mish~~ Naish the s. of salt

water त्वणोदः

Sūryapr , (the ocean) त्वणाणवः

R, Rāṅt, BhP, लवणालयः R , लवणः IW 220 the

s. of Surā सुरोदः BhP, Pañcar, सुरोदकः VP the

s. of the fresh water तोयाम्बुधि m PadmaP 5 a s.

of troubles व्यसनमहाणवः Mricch 's. of words' (N. of

Comm on the Siddhānta-Kaumudī) शब्दसागरः 's.-torment'

(a large fabulous fish) समुद्रारु m 'Śiva's s.' (N.

of a water fall) शिवसमुद्रः L a small tree growing on

low grounds near the s. इजलः L surrounded by 4

seas (the earth) चतुःसमुद्र mf(इ)n Bālar 10.66, Kath

as 79.181 the swelling of the s. पूरः Kāv, Suśr,

etc trading by s. समुद्रव्यवहारिन् mfn Śak voyaging by s.

समुद्रगामनम् W whose capacity equals that of the s.

(said of Indra) समुद्रव्यचस mfn VS

to resemble the sea समुद्राय Nom समुद्रायते

Mricch.

'abode of sea animals' (the sea) यादोनिवासः L

any large s. animal तक्रराज् m, नक्रराजकः,

नक्रहरिकः L 'lord of s. animals' (N. of Varuna)

यादोमार्थः

Ragh.

a kind of sea-bird मुद्रः L.

inhabitants of the sea-coast सामुद्रिकेयः m pl

Mbh situated on the s.-coast भावणरेन्धव mf(इ)n sis.

sea-eagle n मत्स्यानादिकः, मत्स्यनाशनः L.

seafarer n समुद्रयायिनः m Mn, VarP₄ समुद्रगः W.

seafaring adj समुद्रगामिन् MW, समुद्रग sf

(आ) VarBrS - समुद्रिक MBh.

sea-fish n आब्धिः

sea-hog n लुलुकिन् m L, (उलुपिन्, उलुम्पिन्

युलुफी).

seal vb

मुद्रय

Nom मुद्रयति

Hariv,

Kāv.

seal n मुद्रा

MBh, Kāv, etc, मुद्रिका MBh

- प्रत्ययिणी f L — दीनारः L.

a counter- seal प्रतिमुद्रा

Mn, Kull having a

s. समुद्र

mf(आ)n Mn, Yājñ. Mudr having no s.

(by which to prove one's self legitimate) अमुद्र mfn

MBh, Hariv a little s. मुद्रिका

MBh a maker of

seals मुद्राकरः

MW royal seal राजमुद्रा MW

the s. of sleep निद्रामुद्रा

Mālatīm.

sealed adj

मुद्रित

Kāv, Kām, मुद्राङ्क

Rājat, मुद्राङ्कित

Kāv, Kathās,

समुद्र

f(आ) Mn,

Yājñ, Mudr — सप्तपद् f(अदी) MBh.

having the lips sealed

मुद्रितमुख

Vikr s. above

उपरिचिह्नित

Yājñ

's. inside' (N. of a form of devotion)

अन्तर्मुद्रः

s. lips

ओष्ठमुद्रा

Uttarar

s. paper मुद्रिका

W

s. up

मुद्रित

Kāv, Kathās.

sealing n आसफोटनम् L.

the act of sealing up मुद्राणम् Vcar, Sāh any

instrument used for s. मुद्रा MBh, Kāv, etc.

seal-ring n अङ्गुलिमुद्रा अङ्गुलीमुद्रा अङ्गुलिमुद्रिका

मुद्रा

अङ्गुलिमुद्रिका, MBh, Kāv, etc, मुद्रिका MBh - वेदि f

L, वेदिना .

the place (on the finger) for a seal-ring मुद्रास्थानम्

Śak a maker of s.rings मुद्रिकाः L a s.-ring

showing a serpent

नागमुद्रा

Mālav

a s.-ring with

a snake

सर्पमुद्रा-नम

Mālav

wearing a s.-ring

मुद्राधारणम्.

seam

n

सीवनम्

MW

, सेवनी

L, संधि

m (exceptionally f)

Amar

,

संहाति

f

Kum .

having

having a black seam

कृष्णतूष्णी

कृष्णतूष्णी

TS,

कृष्णदश

mfn

Lāṭy, KātyŚr.

seaman n कर्णधारः Kathās 18.300 — पौतप्लवः

Var — समुद्रमः W.

sea-monster n वारुणपाशकः L, वाडवहारकः L,

वह्नुकः Divyāv, वह्नुभक्तः Divyāv.

belonging to a sea-monster माकर mf(इ)n the

female of the s.-monster Makara मकरी Pañcat

having s.monsters for weapons (said of a river) शस्त्रग्राहकः

mf n R a kind of s.monster मीनरः L , (confound

ed with the crocodile) मकरः VS, etc relating

to a s. monster माकर mf(इ)n the s.-monster

Makara मरोलि m मरोलिकः L a s.-monster

shaped like an elephant. हासि मकरः L.

any sea-product जलजद्रव्यम् VarBrS. 87.17.

search vb आन्विष् cl 1 आन्विच्छति AV, etc,

आन्विष् cl 4 आन्विष्यति R, etc, आन्विष् caus

अन्वेष्टयति Mṛicch, etc, इष्ट् cl 1 एष्टति,

एष्टते Bhp - निरूप् निरूपयति Kāv, Suśr,

Sarvad, etc, परिच्छि caus परिचाययते Kāv,

परिचि MBh, R — प्रार्थ प्रार्थयते (ep.

also प्रार्थयति) Bhattach - गेष cl 1 गेषते

Dhātup 16.13 — दुण्ड .

to search about for परिष पर्येषति ChUp,

MBh,, caus पर्येषयति SaddhP to s. after पर्यान्विष

पर्यान्विष्टति MBh to s. for मृग cl 4 , 10 (Dhātup

26.137, 35.46) मृष्यति , मृगयते (मृगयति)

MBh, Kāv, etc , परिमृग परिमृगयते R , गवेष

cl 1 गवेसते (acc) SaddhP, Ritus 1.21, cl 10 गवे-

ष्यति, गवेष्यते MBh 3.12, Kathās, Virac 8.6 to s. throu-

gh समन्विष समन्विच्छति MBh , अनुमागि R

मृग cl 4, 10 (Dhātup 26.137, 35.46) मृग्यति, मृगयते

(मृगयति) MBh, Kāv, etc , मागि cl 1, 10 (Dhātup

36.39) मागति मागयति (ep. also मागति) MBh,

Hariv, R , विचि विचिकेति विचिनोति etc, MBh,

R, etc , चि ⁵ cl 5 चिनोति MBh 3.2659, Bhartr,

Kathās 26.136 , प्राविचि प्राविचिनोति

MBh, R, ३

(for collecting) चि cl 5 चिनोति, चिनुते MBh 5.

1255, Kām (Pañcat) .

search n पर्येषणम् MBh — सम्परिप्राणम् R, मार्गः

L — मार्गः L — संवीक्षणम् L — समीक्षा W, समीक्षा

W — विचयः Ragh, Uttarar, Car, विचयनम् cat.

going about in search of परि सप्तः Daśar, Pratāp.

searched adj मार्गित R, Hariv, SaddhP, (for)

मृगित L, (through) मार्गित R, Hariv, SaddhP—

विचित MBh — संशुद्ध Mn 7.219 — संविदित

Hariv .

searched through विचित MBh well s. throu

gh सुविचित R to be s. अन्वेष्टव्य अन्वेष्ट्य ,

परिचेतव्य परिचेय W, विचेतव्य MBh

R, etc , विचेय R difficult to be s. out or through

दुरन्वज्ज R 4.48.6 to be s. after प्रमृग्य to be

s. for माग्य W to be s. through मार्गितव्य

Hariv , विचेय R.

searcher n अनुपदिन् m Pāṇ 5.2.90 .

's. a forest' (hunter) वनग्राहिन् m Śak.

searching adj गवेषिन् ifc MBh 3, Lalit 17 f,

Kathās , अन्वेषक f(इका) , अन्वेषिन् अन्वेषृ(Pāṇ

5.2.90, etc) , अन्वेषृ L , अनुसंधायिन् , अनुसं-

धानिन्-विचित्रVS — ग्राहिन् Śak 2.6 .

searching for a path मार्गेषिन् MW s. for a

road मार्गेषिन् MW s. for milk गोविन्दु RV 9.

searching n अन्वेषः (Śak) अन्वेषणम् अन्वे-

मार्गणम्
 क्षण — परि + MBh, R — दुष्टं नम् W — निरुपणम् Sarvad,

विकर्षणम् Kām .

the act of searching for मार्गणम् TBr, Comm, MBh,

R, etc particular s. for in anything विशेषार्थिन् mfn

MBh s. about परिमार्गः Pratāp s. about for

सम्परिमार्गणम् R s. everywhere समन्वेषणम् L s. for

पर्येषि f Saddh^p , श्लेषणम् R 6.109.40, Kathās

मागजि

21.87, जेवेषा L s. into अनुसंधानम् s. out आभ

Jātakam ^{desire} Desire of s. विचि-चिधा Mear.

searing n उपचूडनम् उपचूडनम् Parās,

Comm on Yājñ, etc.

sea-roving n समुद्र गमनम् MW.

sea-salt n

m L

L

(obtained by evaporation)

L

L

L

L

L (ocean-

born)

L

(prepared by evaporation)

L

L

